

VIGELANDS ATELIER OG BOLIG – VIGELANDMUSEET

212/ 663
Nobels gate 32
Lorentz Harboe Ree (1923)

FREDNINGSVEDLEGG
BYANTIKVAREN – mars 2012

Innholdsfortegnelse

Bakgrunn for byggesaken	s 2
Arkitekt Lorentz Ree	s 6
Vigelandmuseets posisjon i Norsk Arkitekturhistorie	s 8
Formål med fredningen	s 10
Bygningens arkitekturuttrykk og utforming	s 12
Vigelandmuseets eksteriør	s 17
Vigelandmuseets interiør	s 30
Kilder	s 50
Tegningsmateriale i Oslo Byarkiv	s 51
Tegningsvedlegg	s 53

Bygningens monumentale hovedinngang understrekes av bygningens fremskutte og hevede midtparti, med Vigelands leilighet øverst. Leiligheten har utgang til en altan i hele langstuens lengde. Vigeland ønsket fjordutsikt – og kanskje utsikt over Vigelandsparken? Det fikk han fra tårnoppbygget med utsiktsrom og rundtløpende altan. I tårnfoten ligger det hvelvede ernerommet med Vigelands aske.
Foto: Vigelandmuseets samling

Bakgrunn for byggesaken

Vigelandsmuseet er unikt i norsk sammenheng – et stort og monumentalt anlagt atelier og bolig – og senere museum for en enkelt kunstner, betalt av det offentlige. Det er derfor naturlig og viktig for forståelsen av anlegget med en kort gjennomgang av forhistorien. Den 2. januar 1919 skriver Gustav Vigeland følgende gavebrev til Kristiania kommune:

Jeg erklærer herved at jeg er villig til at skjænke til Kristiania kommune originalmodeller, studier og skisser til alle mine arbeider som jeg har utført og kommer til at utføre samt alle mine arbeider i marmor eller anden sten, bronze, træ o.s.v. som befinder seg i og utenfor atelieret ved min død – mot at det blir reist en passende bygning hvor jeg kan utføre fontæne-skulpturene og hvor samtlige arbeider som en hel og udelelig samling kan faa staa for fremtiden.

*Ærbødigst
Gustav Vigeland*

For å forstå dette brevet er det nødvendig å kjenne litt til bakgrunnen og samtiden. Gustav Vigeland hadde utarbeidet skisser og modell i 1:5 til et fonteneanlegg høsten 1906. Anlegget var tenkt plassert foran Stortinget i tilknytning til hundreårsjubileet for Grunnloven i

1914. Modellen ble utstilt i Kunstindustrimuseet og vakte voldsom interesse – 30 000 mennesker besøkte utstillingen og fra utlandet kom det anerkjennelse. Ernest Thiel, en av Sveriges rikeste menn, ga sjenerøs pengestøtte til fonteneprosjektet. Forhandlinger om realisering ble ført av kommunen og ”Komitéen for Vigelands fontene” – og kontrakten innebar et nybygg i tilknytning til Vigelands atelier på Hammersborg. Gustav Vigeland arbeidet på den tiden i et lite atelier i et forfallent uthus på den da kommunalt eide løkkeeiendommen Sorgenfri på Hammersborg. I 1917 ble det utarbeidet ny reguleringsplan for området og det ble forutsatt at bebyggelsen og Vigelands atelier skulle rives, for å gi plass bl.a. til en ny kirke (Marhgarthakirken) og et nytt monumentalbygg for kommunens boksamling. (Deichman). Byarkitekt, kunsthistoriker og medlem av bystyret Harald Aars hadde rådet Vigeland til å rette en henvendelse til Kristiania kommune – noe som foranlediget brevet over.

Gustav Vigeland var blitt stadig mer opptatt av at atelieret kunne bli museum etter hans død. Dette var ikke helt unike tanker i samtiden. Berthel Thorvaldsen, den store danske billedhuggeren – som Gustav Vigeland beundret – ble hedret med eget museum i København i 1848. Den danske kunstsamleren Carl Jacobsen hadde i 1888 donert sin kunst- og skulptursamling til den danske stat, mot at det ble stilt en egnet bygning til disposisjon (Glyptoteket). Jacobsen donerte i 1899 i tillegg sin samling av antikk kunst til museet og det utvidete Glyptoteket ble åpnet for publikum i 1906. Den franske skulptøren Auguste Rodin fikk i 1916 fikk 1700-tallspaléet Hotel Biron stilt til disposisjon, da han testamenterete alle sine arbeider til den franske stat.

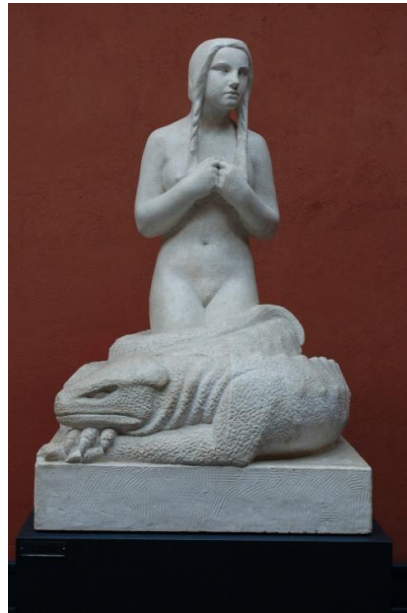
Thorvaldsens museum i København huser fremdeles Thorvaldsens skulptursamling i en klassisk anlagt bygning rundt et gårdsrom – med saler *en filade*, mosaikkgulv og kraftfull fargesetting av interiørene.

Vigeland ønsket i utgangspunktet en arkitektkonkurranse, men aksepterte at arkitekt Lorentz Harboe Ree, Harald Aars kompanjong, fikk utarbeide et forprosjekt.

Fontenekomitéen søkte bystyret om midler til atelier og tomt i 1919, etter at de første tegningene forelå. I oktober samme år ble 250 000 kroner bevilget av overskuddet fra kinodriften i to år. Da Byggekomiteen la frem sin innstilling for Kristiania Formannskap 8. mai 1920 var anlegget blitt adskillig større enn først planlagt – av hensyn til gode museumstekniske løsninger for å ivareta skisser og modeller på forsvarlig måte. Harald Aars, som var blitt Byarkitekt i 1920 beregnet byggesummen til 1,2 millioner kroner. Finansutvalget og formannskapet bifalt Byggekomiteens instilling, på betingelse av at oppføring av sydfløyen ble utsatt.

Lorentz Harboe Ree oppsummerer i sin omtale ”Vigelands Museum” i Byggekunst i 1926: *Det var byarkitekt Harald Aars som undfanget tanken om at bygge et atelier for Vigeland, likesom det er Aars som har æren av at bygningen er blit til virkelighet.*

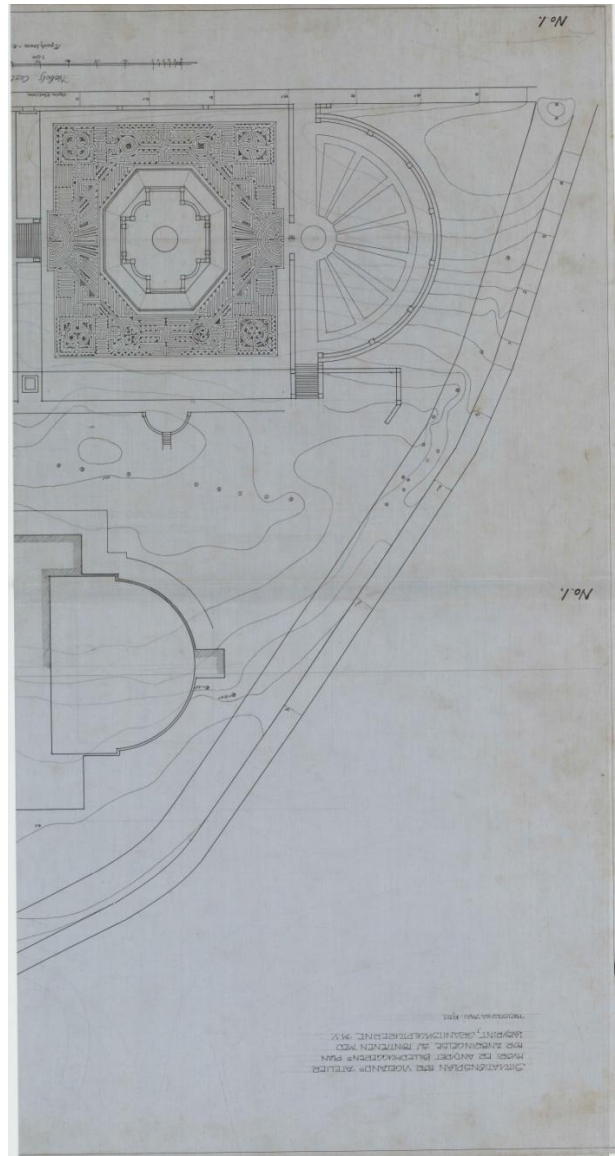
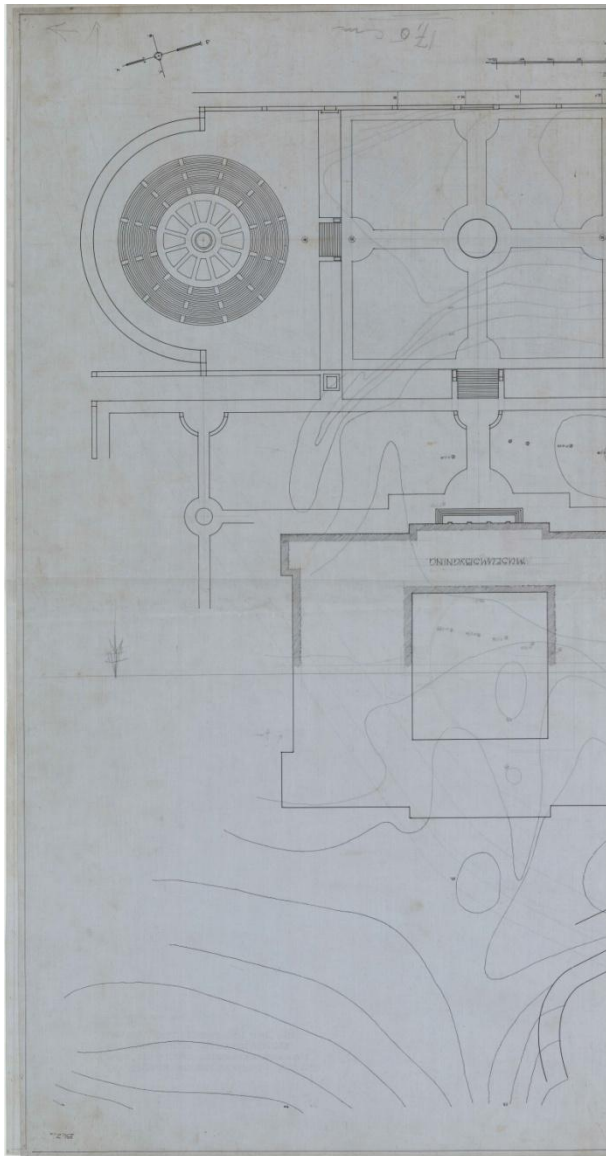
Byarkitekt og kunsthistoriker Harald Aars (1875-1845) var nær venn av Vigeland og skrev to dagbøker om Gustav Vigeland i perioden 1920-40. Lorentz Harboe Ree var utførende arkitekt og skrev brev og rapporter til Vigeland under hele byggearbeidets gang.

Gustav Vigelands skulpturelle selvportrett og et av hans arbeider. Pike og øgle 1938.

Ateliersalen slik den fremstår i dag – til sammenligning bilde fra det nyåpnede anlegget, der salen er i bruk som atelier under omtalen av arkitekt Lorentz Harboe Ree.

"Situasjonsplan for Vigelands atelier hvor er antydnet billedhuggerens plan for anbringelse av fontænen med labyrint, granitskulpturer m.v. Kristiania mai 1921." Fontenen var tidlig i prosjektet planlagt plassert i forkant av bygningen mot Nobels gate. Midtgården er det åpne rekatangulære rommet i midten av bygningen – det bueformede tilbygget er stenhuggergården. Tegning: Oslo Byarkiv (Originalen måtte scannes i to omganger pga størrelsen, og fremstår derfor todelt.)

Arkitekt Ree viste stor pietet for tomtens gamle trær – som i stor grad ble ivaretatt og integrert i prosjektet.

Gustav Vigeland i sitt nyoppførte atelier. Foto: Vigelandmuseets samling

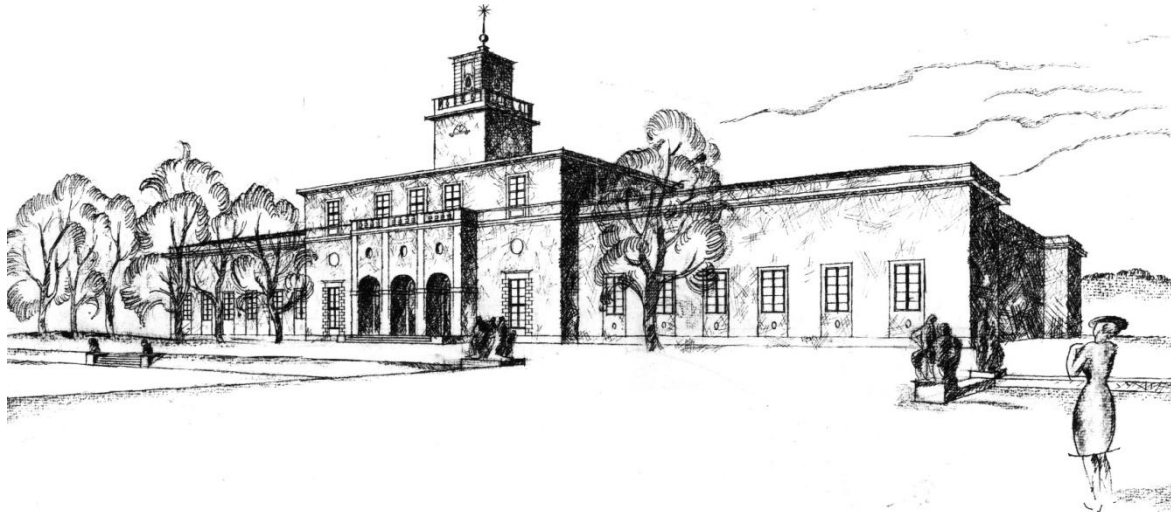
Arkitekten Lorentz Harboe Ree

Lorentz Harboe Ree (1888-1926) fikk sin eksamen ved arkitektavdelingen NTH i 1915. Han tegnet en rekke interessante prosjekter sammen med sine kompanjonger. I sin praksis spenner han fra nyromansk stil, nybarokk, og nyklassisme til funksjonalisme. Hans produksjon omfatter også møbler og innredning, bolighus, kiosker, monumentalarkitektur og restaureringsoppdrag.

Lorentz Ree hadde i perioden 1918 – 20 eget arkitektfirma sammen med Harald Aars, deretter sammen med Carl Emil Buch. Sammen med Aars tegnet han bl.a. Bislett bad (1915-20) og Frikirken i Pilestredet 69 (vis-a-vis Bislett bad) oppført i håndbanket tegl 1919-20. Sammen med arkitektene Harald Hals og Lorentz Ree utformet Harald Aars i årene 1915-25 det "Nye Gimle", gjerne kalt Gimlekomplekset, oppført for Den norske stat, med bygninger omkring Frogner kirke; i Bygdøy allé, Sophus Lies gate, Gimle terrasse og Fritzners gate.

Arkitekt Lorentz Ree hadde hovedansvaret for Vigelands museum og atelier, selv om Carl E. Buch kom inn som kompanjong i 1920. Ree & Buch tegnet også Kinopalæet, Majorstuen (1923-24) i nyklassisistisk stil – et bygg som utmerket seg med louis-seize inspirert detaljering av interiør og eksteriør. (Revet i 1964.) Sammen tegnet de i også på 1920-tallet; Narvesen-kioskene "Tyrihans" og "Palladio" (1923), etter 1. premie i konkurranse, leiegårdsbebyggelse i Gimle Terrasse 3-7 / Sophus Lies gate 6-10 (1922-25), Baptistkirken på Rjukan (1923), Nore Kraftstasjon (1925-26) etter 1. premie i konkurranse, samt stod for restaurering av Borre kirke (1926-28). Ree & Buch deltok dessuten i en rekke design-

(møbler, ovner, glass) og arkitektkonkurranser i samme periode. De fikk flere 2. premier og innkjøp i perioden, bl.a. Urnelund Vindern (1925), Kunstnernes Hus (1926) Blindernanlegget (1926) m.v. I 1930-årene tegnet Ree & Buch en rekke leiegårder i Oslo i funksjonalistisk stil, flere av dem med høy arkitektonisk kvalitet.

Lorentz H. Ree; *Atelier og museum for Gustav Vigeland*, tegning 1923. Arkitekten foreslo pussede fasader, men billedhuggeren ville ha håndbanket teglstein.

Kino-Palæet oppført 1923-24 – revet i 1964. Bygningen ble oppført i nyklassisistisk stil og hadde flere likhetstrekk med Vigelandmuseet, bl.a. nisjene på langveggene. Foto: A. B. Wilse, ca 1924/ Norsk Folkemuseum.

Fasade mot øst – inngangsfasade

Vigelandmuseet – posisjon i norsk arkitekturhistorie

Vigelandmuseet er en av de aller viktigste nyklassisistiske bygningene i norsk arkitektur fra det 20. århundre. Bygningen fremstår svært gjennomarbeidet, spunnet rundt et avklaret og godt plangrep, med en klassisk og monumental hovedstruktur og et tilsvarende klassisk og monumentalt arkitekturuttrykk. Bygningen holder også en svært høy kvalitet i utforming, detaljering og materialbruk, både i eksteriøret og interiøret. Det monumentale og gjennomarbeidete Vigelandmuseet står i en særstilling i arkitekt Lorentz Harboe Rees produksjon og må regnes som hans hovedverk. En rekke anerkjente norske arkitekturskribenter underbygger disse påstandene.

Fagredaktør arkitekt Ole Øvergaard oppsummerer det slik i sin innledende kommentar til Lorentz Rees egen bygningsbeskrivelse i Byggekunst 1925, s. 81, to år etter at første byggetrinn stod ferdig: ... *Fordi detaljerne er trængt tilbake til at omfatte en veloverveiet utsmykning av konstruktive og arkitektoniske led understreker de næsten umerkelig bygningens monumentalitet. Hertil bidrar ogsaa anvendelsen av rene og lødige materialer, saasom den omhyggelig utsorterte haandbankede teglsten og forskjellige farvede pudsarter i interiørene, stillet mot hinanden med velberegnet og virkningsdfuld kontrast.*

Videre: *Bygningen er jo et museum og bortset fra vestibulen er rummene ment at være en diskret bakgrund for den billedhuggerkunst som engang skal fylde dem. Ikke destomindre har Ree formaadd at gi hvert enkelt rum sit særpreg uten at dette paa nogen maate virker paatrængende. Det er tilsyneladende enkle og selvfølgelige rum, men de er gjennemarbeidet til de mindste enkeltheter.*

Vigelandmuseet ble tidlig anerkjent som et arkitektonisk og nyklassisistisk mesterverk. I 1926 mottok firmaet Ree & Buch Houens fonds diplom, en av Norges fremste utmerkelser for arkitektur, som tildeles ”fremragende, selvstendige og arkitektonisk gjennomførte arbeider.”

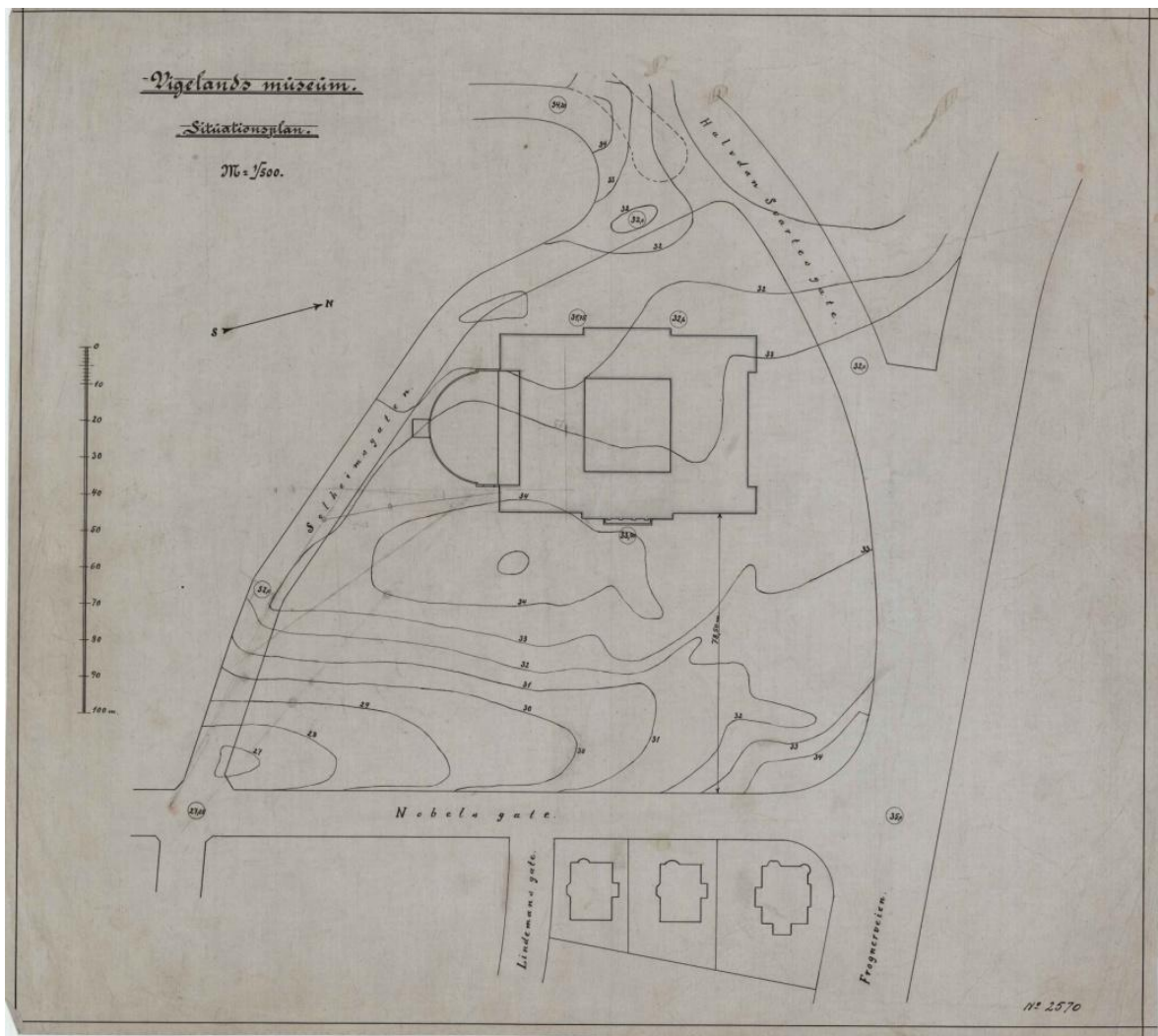
Fontenesalen og atelieret – ulike og sterke fargeholdninger bidrar til å gi den enkelte sal identitet.

I jubileumsheftet *Byggekunst* 1935/ 5, i anledning NAL's første 25 år, følges arkitekt Andr. H. Bjerckes innledning Jubileum, s. 83, av en fotokavalkade med 13 bilder av utvalgte norske prosjekter i nybarokk, nyklassisisme og funksjonalistisk stil fra perioden. Både Vigelandmuseet og Kinopalæet på Majorstuen, begge av Ree & Buch er utvalgte nyklassisistiske prosjekter.

I sin artikkel "Fra nasjonalromantikk til funksjonalisme. Norsk Arkitektur fra 1914-1940" Norges Kunsthistorie, bind 6, Oslo 1983, fremhever Christian Norberg-Schultz Vigelandmuseet som et betydelig klassisistisk anlegg, og oppsummerer det slik i teksten: *Vigelandsmuseum på Frogner av Ree & Buch er et i beste forstand klassisk anlegg, med sin kultiverte og beherskede tone. .... Neppe noe annet verk i norsk arkitekturhistorie illustrerer bedre at arkitektonisk artikulering består i samtidig å skille ad og binde sammen, og neppe noe annet verk viser et høyere formål nivå.*

I *Byggekunst* 3/ 1988, viet klassisismen, skriver Ulf Grønvold følgende i sin leder på s 148; *Ved siden av Haugesund rådhus, som vi legger hovedvekten på denne gang, er Vigelandsmuseet det viktigste nyklassisistiske byggverket i Norge.*

Vigelandmuseet fremstår i dag tilnærmet som opprinnelig, med unntak av en nødvendig teknisk oppgradering utført i perioden 2009-2011. Nye brannvarslings- og brannsikrings-systemer er installert, og eldre vann- og avløpsrør samt elektrisk anlegg er skiftet ut. Videre er de utvendige glasstakene i tilknytning til de opprinnelige overlys-konstruksjonene oppgradert. Takflatene og tårnet er videre tekket om med nytt kobber. Alt arbeidet ble utført i samråd med Byantikvaren og med tilsvarende utforming, formater og metoder som opprinnelig, så langt det har latt seg gjøre.

Situasjonskart – Solheimsgatens løp ble senere noe endret.

Formålet med fredningen

Formålet med fredningen er å bevare Vigelands atelier og bolig, senere Vigelandmuseet, som et i norsk sammenheng unikt arkitektonisk anlegg. Vigelandmuseet har også svært høy personalhistorisk, kunst- og kulturhistorisk verdi. Fredningen har tre hovedformål: Å sikre tilknytningen til Gustav Vigeland, en av Norges mest anerkjente billedhuggere gjennom tidene. Videre å sikre eiendommen som et av de viktigste nyklassisistiske anlegg i norsk arkitektur fra det 20. århundre. Dessuten å sikre museet som et sentralt, tidsriktig og tidlig norsk museumsanlegg, av internasjonalt format.

Bygningen har stor dokumentasjonsverdi som monument over billedhuggeren Gustav Vigeland og hans posisjon i Norge i begynnelsen av det tyvende århundret. Et delformål med fredningen er derfor å bevare tilknytningen til den opprinnelige funksjonen som Gustav Vigelands atelier og bolig, ved bl.a. at enkelte sentrale og viktige rom og saler med spesielt sterk tilknytning til Gustav Vigeland og hans virke, foreslås bevart uendret med sitt faste og løse inventar. Dette gjelder Fontenesalen, (som står som den var planlagt og som da anlegget var nyoppført), Vigelands leilighet med Gustav Vigelands møbler, gjenstander og annen innredning, samt det spesielt utformete Urnerommet, med bl.a. urnen med Vigelands aske.

Dette hovedformålet ivaretas for øvrig, utover det som her er angitt, også av eksteriør- og interiørfredningen som er nødvendig for å sikre de andre hovedformålene.

Fredningens formål er også å bevare Vigelandmuseet som en av de viktigste representantene for 1920-tallets klassisisme i Norge. Anlegget er samtidig arkitekt Lorentz Rees hovedverk. Bygningen er storslagen og monumental, både i eksteriør og interiør. Bygningsanlegget er bevisst plassert på tomten, og bygningen er gitt en klassiserende og monumental hovedstruktur og planløsning, med et enkelt og samtidig monumentalt arkitekturuttrykk. Bygningen har svært høy kvalitet i utforming, materialvalg og detaljering av både eksteriør, romforløp og interiører.

I dette hovedformålet inngår også å sikre Vigelandmuseet som arkitekturanlegg i bylandskapet. Plasseringen var bevisst fra arkitektens side og det sjenerøse grøntområdet rundt er sjelden i den tette bystrukturen. Beliggenheten og de grønne omgivelsene er vesentlige for opplevelsen av bygningen og for dens monumentalitet. Formålet med områdefredningen er å bevare virkningen av kulturminnet i miljøet og å opprettholde anleggets karakteristiske frittliggende og åpne beliggenhet på høydedraget i bakkant av eiendommen. Det er vesentlig å sikre opplevelsen av anlegget som historisk helhet; bygningen i det åpne grøntområdet, forholdet til byrommet samt å opprettholde den landskapsmessige forlengelsen og forbindelsen til Vigelandsparken.

Fredningen skal videre sikre Vigelandmuseet som arkitekturanlegg i bylandskapet. Plasseringen er bevisst fra arkitektens side og det sjenerøse grøntområdet rundt er sjelden i den tette bystrukturen og vesentlig for opplevelsen av bygningen og for dens monumentalitet. Formålet med områdefredningen er å bevare virkningen av kulturminnet i miljøet og å opprettholde anleggets karakteristiske frittliggende og åpne beliggenhet på høydedraget i bakkant av eiendommen. Videre er det vesentlig å sikre opplevelsen av anlegget som helhet, bygningen i det åpne grøntområdet, forholdet til byrommet og opprettholde den landskapsmessige forlengelsen av Vigelandsparken.

Det tredje hovedformålet med fredningen er å sikre dokumentasjon og opplevelse av et i norsk sammenheng stort anlagt og unikt museumsanlegg av internasjonalt format. Museet er representativt for museums- og formidlingstanker i samtiden jf. det da nyåpnede Glyptoteket i København (1906) og for øvrig det tidligere oppførte Thorvaldsens museum (1848) i København, samt Rodinmuseet i Paris m.fl. Fredningen skal sikre dokumentasjon av dette stort anlagte atelier/ bolig/ kunstmuseet som et viktig anlegg med en sterk posisjon i hovedstadens og nasjonens bygningsportefølje fra denne tiden og som et viktig ledd i landets kunst- og kulturhistoriske utvikling.

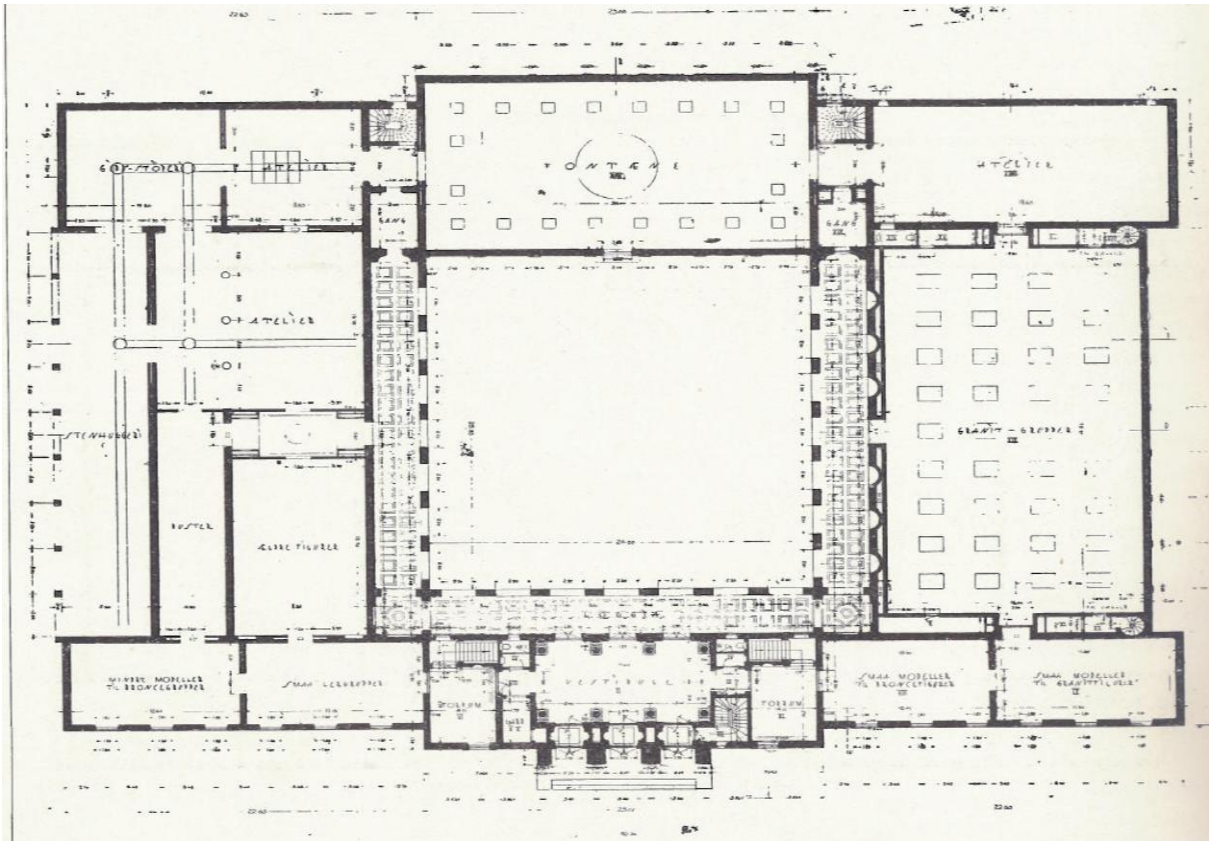
Inngangspartiets triumfbuemotiv avsluttes med en balustrade som utgjør rekkverket på Vigelands private terrasse.

Bygningen – arkitekturuttrykk og utforming

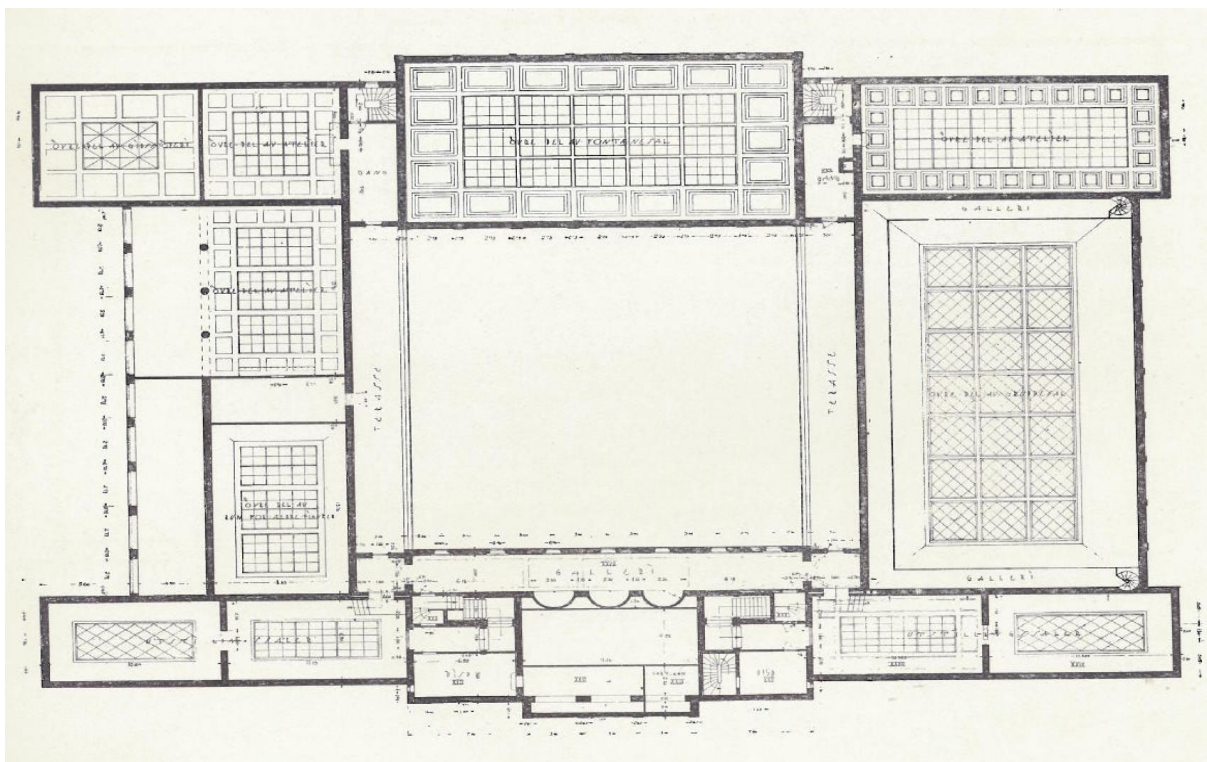
Det ble signert kontrakt mellom Gustav Vigeland og Oslo Kommune i 1921 og i februar ble grave- og sprengningsarbeidene igangsatt.

Vigelandmuseet er gitt en monumental og nyklassisistisk utforming, preget av samtidens idealer. Nyklassisismen ser vi tydelig i bygningens hovedstruktur, som er spunnet rundt midt-/tverraksen gjennom bygningens hovedinngangsparti. Bygningen er videre basert på et rett-vinklet akse-system, med fire fløyer rundt et lukket gårdsrom. Den sentrale midtgården har en fint utformet åpen søylegang – *loggia*, på tre sider, og et fonteneanlegg i midten. Bygningen måler hele 81 meter i lengdeutstrekningen, og plasseringen på høydedraget i bakkant av tomten muliggjorde etablering av hele første etasje på ett plan – uten nivåforskjeller. Tunge store skulpturer kunne dermed relativt enkelt flyttes rundt mellom salene.

Grunnstrukturen og opplevelsen av museet preges av symmetrien omkring tverraksen, med større og mindre saler plassert på rad og rekke – *en filade*, med glassdører plassert i aksene – slik at man kan se gjennom alle frontbygningens saler. Fasadene er gitt en streng symmetrisk utforming, med det opphevede midtpartiet som et sentralt motiv på hoved- og adkomstfasaden. Midtpartiet inneholder bl.a. hovedinngang med vestibyle, Vigelands leilighet, urnerom med Gustav Vigelands urne og høyt hvelvet tak, samt tårn med rundtløpende altan og vid utsikt i alle himmelretninger. Hovedinngangen har i seg selv en sterk og monumental karakter og er utformet med et romersk triumfbuemotiv. Tre smale, høye rundbuer leder inn til tre høye doble eikedører som alle leder inn til den monumentale vestibylen. Det utvendige triumfbuemotivet krones med en balustrade i tegl, som samtidig utgjør rekkverket på altanen i tilknytning til langstuen i Vigelands leilighet.

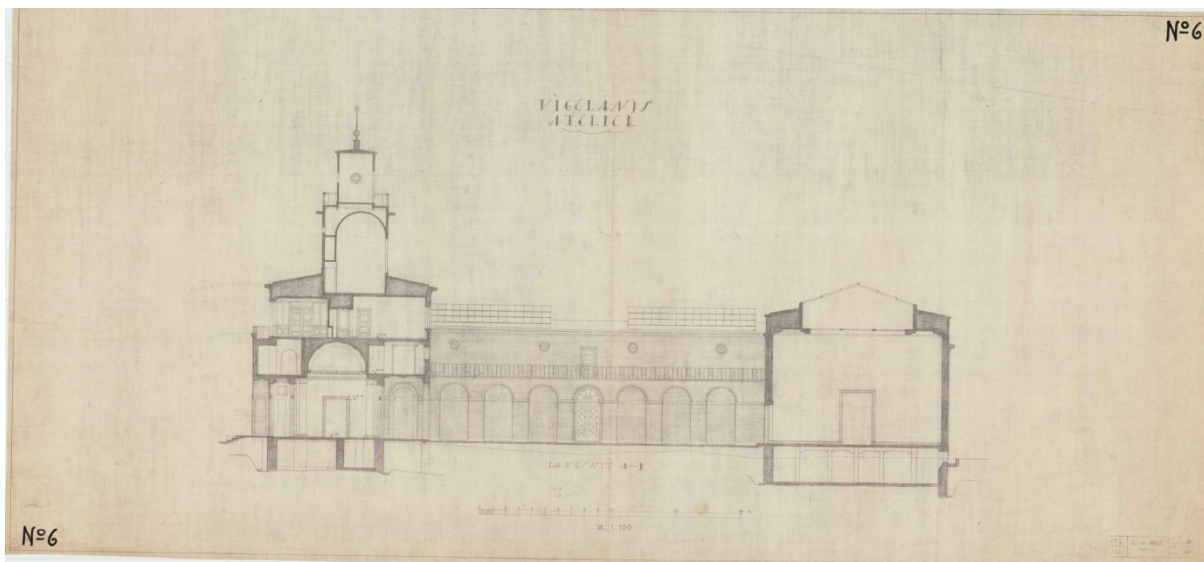

Grunnplan (Byggekunst 1925)

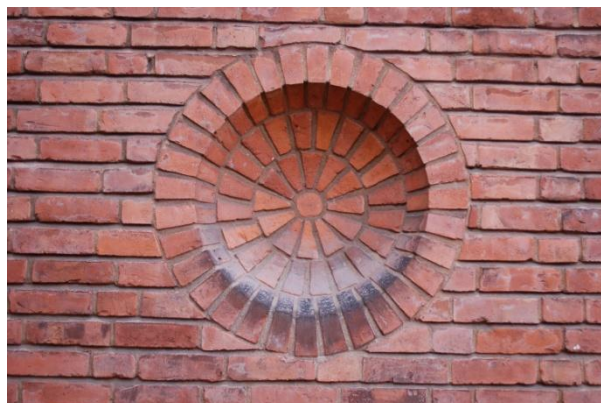
Plan 2. etasje med galleri, trapper, lager og takplan. (Byggekunst 1925)

Adkomstfasadens sidefløyer rommer de mindre salene uten overlys, som isteden får dagslys fra høye vindusfelt i veggflatene. Sidefløyene er gitt en strengt symmetrisk utforming, som underordner seg midtpartiet – og gir adkomstfasaden et storslått og elegant nyklassisistisk preg. Tårnet som kroner midtpartiet er helt kledd i kobber og rommer urnerommet og dets kuppel, samt et mindre inntrukket tårnrom med utvendig altan hele veien rundt.

Snitt øst – vest gjennom hovedinngang med tårn, midtgård samt bakre fløy mot Solheimgaten.

Gustav Vigeland ønsket at fasadene skulle oppføres i håndbanket rød tegl og ikke pusses, slik arkitekt Lorentz Ree først hadde foreslått. Fasadeuttrykket preges av sortert, håndbanket tegl, med 2 cm liggfuge, på en bygningsmessig sokkel av rød Grorudgranitt. Forbandtet er to løpere og en kopp. Mørtelen til spekning er tilsatt jernvitrol. Gesimsen er utformet i 18” spesialstein med rille og for øvrig er det benyttet en del spesialstein til nisjer, skåler etc. Inngangsdører og vindusrammer er i eik. Alle takstolene er av jern, med jernbetong dekker, opprinnelig korkisolert på innsiden for å forhindre kondens og varmetap. Store himlinger er feltinndelt eller kassettert. Tårnbygget er delvis støpt i jernbetong og urnerommet er utformet med høyloftet kuppelhvelv. Se snittegning over. Takene er utvendig tekket med kobber. Oppvarming- og ventilasjonssystemet baserte seg på ”forvarmet og vasket luft”, se nærmere beskrevet nedenfor.

Vigeland ønsket at fasadene skulle oppføres med håndbanket rød tegl. Utsorteringen ble foretatt på teglverket av en mann som var direkte engasjert av arkitekt Lorentz Ree – dette for å sikre et godt resultat. Det gikk med ca 225 000 håndbankete fasadestein og 625 000 alminnelige teglstein. Det ble benyttet spesialstein til bl.a. gesimsavslutning, nisjer, ventilering, skålformer m.v.

Midtgårdens loggiaer har gulv belagt med saget Hjellevæk-marmor, gårdsrommet forøvrig er belagt med Ringeriksheller. Granittbassenget i midten er friskluftinntak til hele bygningen.

Interiørene preges av pussete vegger i kraftige farger, opprinnelig antagelig innfarget edelpuss. Vestibylen har gulv i sort året kalkstein og ”røde, pussete, planslepne og bonede vegger og søyler.” jf. arkitektens egen beskrivelse. Sort året kalkstein er også benyttet i forrommene og trappene til 2. etasjes saler. Utstillingssalene fra første byggetrinn har røde og grønne terazzogulv – som arkitekten omtalte som mosaikkflisgulv – med innlagt stor sort belgisk platekalkstein. Atelieret og fontenesalen har gulv av slipt grønnlig skifer.

Gang mellom vestibyle og forrom mot sør har gulv med stjernemotiv innlagt i sort året kalkstein. Monolitsalen har grønt mosaikkflisgulv, med innlagt belgisk platekalkstein i relativt store formater.

Nyklassisismen gjør seg generelt gjeldende i første byggetrinnets bygningsdetaljer og ornamenterende holdning. Vi ser det i vindusutforming og – inndeling, i dørenes utforming, i dørvriderne, i stukkdetaljene; med rikt utformede overgangslister mot himlinger og i forseggjorte himlinger med eksempelvis fasett- og kuppelformet tak, og videre i rekkverksdetaljer og rikt utformede radiator- og ventilasjons-rister.

Hele midtpartiet og nordre del av anlegget var ferdig i 1923. Atelieret ble tatt i bruk i 1923, og Vigeland flyttet inn i leiligheten høsten 1924, nesten ett år senere enn planlagt.

Luftinntak i fontenefot. Kobberbeslått dør til Monolit-salen. Dørvrider med stilisert blomstermotiv.

Fontenen midt i det lukkede gårdsrommet var friskluftinntak for hele bygningen. Foto: Vigelandmuseet

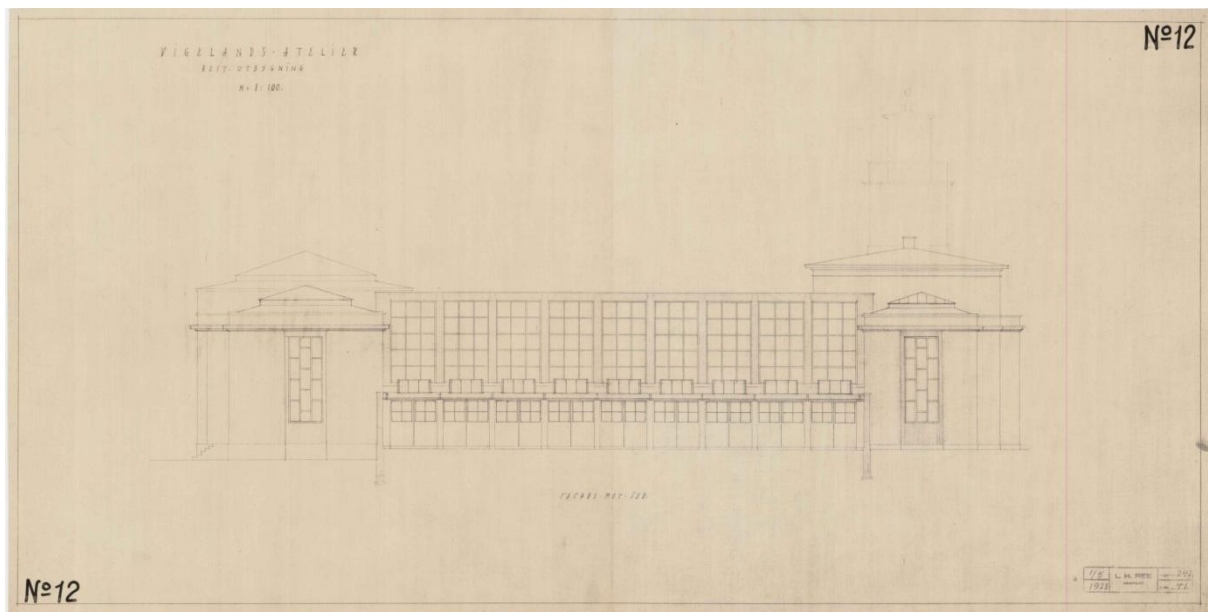
Varme- og ventilasjonsanlegg

Vigelandsmuseet ble utstyrt med et avansert varme- og ventilasjonsanlegg. Granittfontenen, utformet med fire drageskulpturer som spyr ut vann, midt i det lukkede gårdsrommet var, sammen med et friskluftsinntak på takflaten, friskluftinntak for bygningen. Friskluften ble tatt inn gjennom hull i nedsenket rist omkring granittfontenens fot.

Ventilasjonsrister og gitterrister foran radiatorene er gitt en forseggjort og rik utforming og er til dels integrert i rommenes sokkellister eller gitt en annen dekorativ og arkitektonisk utførelse og plassering i rommene. På ingangsfasaden finner vi spesialstein i tegl utformet som blomster, med åpne gjennomgående hull, som utgjorde en del av ventilasjonssystemet.

Eksempler på fint utformete ”ventilasjonsrister”, hhv fra Vigelands ateliersal og i hovedtrapp til 2. etasje.

Den senere sørfløyen vakte motstand med sine ”fabrikkvinduer”.

Byggetrinn 2

Hele midtpartiet og nordre del av anlegget var som nevnt ferdig i 1923. Det gikk flere år før sydflyøyen ble oppført. Først i mai 1928 ble det sendt inn byggemelding – og i 1932 ble flyøyen ferdigstilt. Opprinnelige romplan og grunnstruktur ble beholdt, men utover det ble det gjort en rekke endringer. Opprinnelig var det planlagt overlys i alle saler mot syd, men funksjonalismen hadde brakt med seg nye tanker og idealer – og muligheter. Lorentz Ree tegnet en helt ny sydfasade, med høye vindusfelt fattet i tynne jernsprosser. De nye ”fabrikkvinduene” vakte motstand i Byggningskommisjonen, som mente dette ikke ville harmonere med bygningen og strøket forøvrig. Vigeland insisterte og truet med at hvis ikke han fikk fasaden som den nå var tegnet, kunne det være det samme med hele bygningen. Byggningskommisjonen kapitulerte.

Vigelandsmuseets byggetrinn kan også leses i de to byggetrinnenenes arkitekturdetaljer. Det første byggetrinnet er preget av elegant og behersket, men likevel forseggjort nyklassisisme. Byggetrinn to, sørfløyen, derimot er påvirket av funksjonalismens tankegods, og viser en større grad av enkelhet og nøkternhet i detaljeringen. I den nyere sørfløyen er både overflatene, overgangen til himlingene og himlingene, belistningen samt detaljer som ventilasjonsrister og rekkverk, gitt en enklere, strammere og mer geometrisk utforming.

Funksjonalistisk påvirkning og enklere detaljering preger byggetrinn 2.

Vigelandmuseets eksteriør

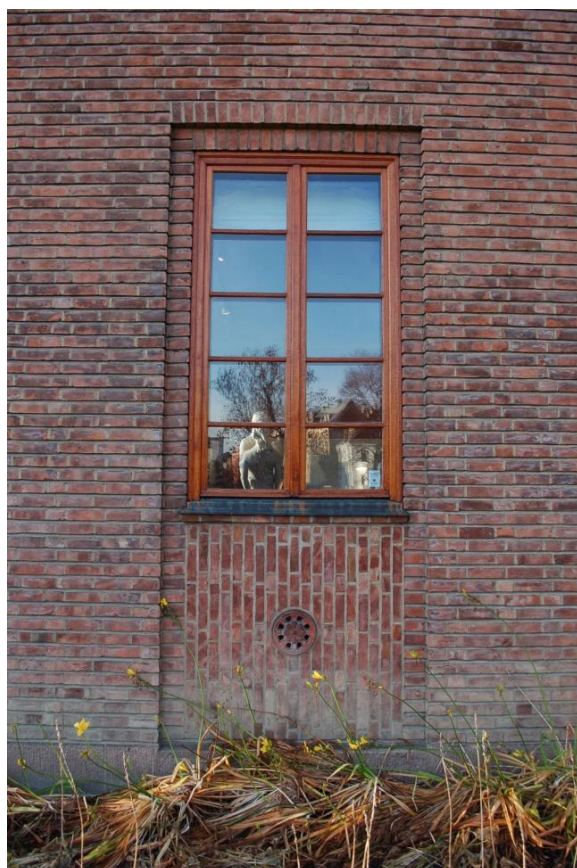
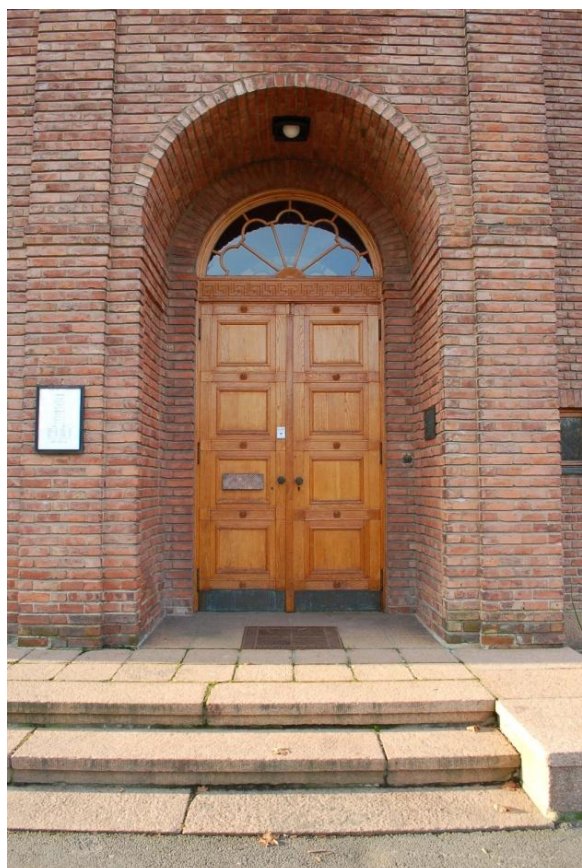
Fasade mot øst – mot Nobels gate med midtbygning og monumentalt inngangsparti.

Adkomststi fra hjørnet Nobels gate – Halvdan Svartes gate.

Bygningens monumentale hovedinngang. De tre doble døre leder alle til vestibylen.

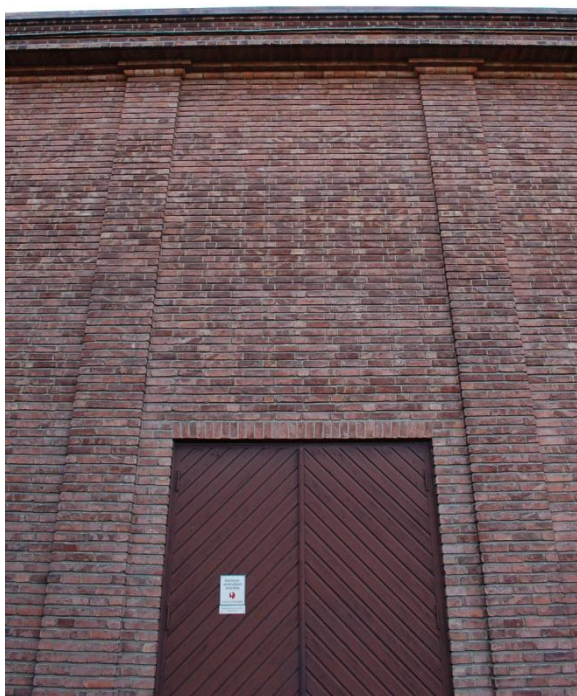
Eksteriøret preges av fint detaljert murverk i håndbanket, sortert teglstein og spesialstein. Tårnet er tekket med kobber, der alt – unntatt balustraden – ble skiftet ut med likt i forbindelse med oppgradering i 2010-2011.

Fasade mot nord – Halvdan Svartes gate. En strengt symmetrisk fasade – med unntak av artikuleringen av de fremspringende sidefløyene; den ene har høy inntrukket nisje og sirkel – den andre mangler nisje.

Tett adkomstport flankert av kollossalpilastre som løper opp til gesimsen. Sokkel i rød Grorudgranitt.

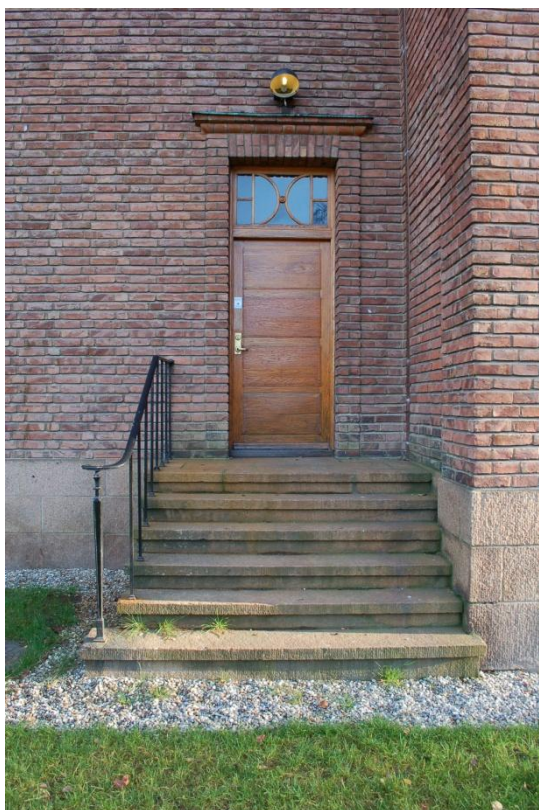
Kolossalpilastrene avslutess med en enkel kapitél under gesimsen. Gesimsen er utformet med fremspringende spesialtegl i ekstra stort format. Kobberbeslag. Sidefløyene mot øst og vest springer frem på hver ende.

Vigeland's skulptur av tre glade jenter ønsker deg velkommen ved bygningens hjørne mot Halvdan Svartes gate.

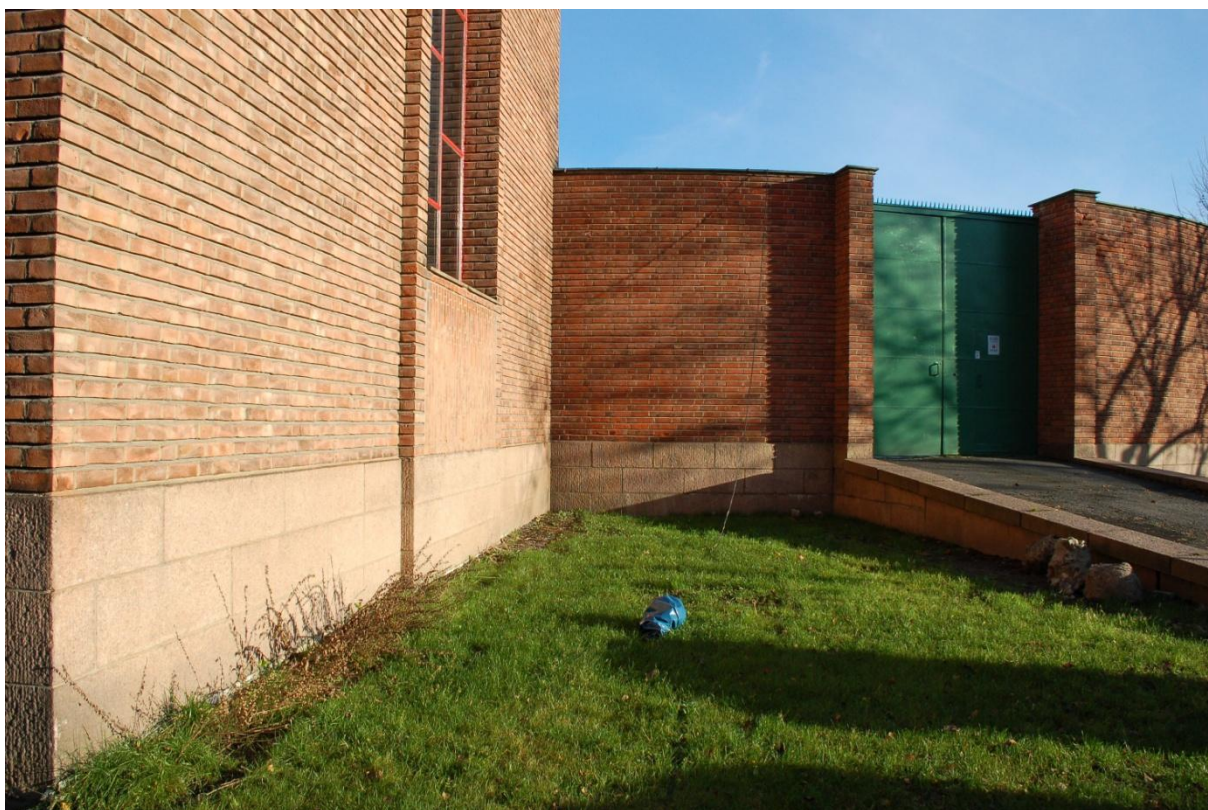
Fasade mot vest – Solheimgaten er også strengt symmetrisk utformet. Midtpartiet rommer Fontene-salen – og springer frem i fht. sidefløyene.

Fasaden har mange fine bygningsmessige detaljer. To utgangsdører er symmetrisk plassert på hver side av midtpartiet. Trappene har fint utformede rekkverk og ventilasjonsrist med smijernsgitter i sidevangen.

Utgangsdørene og murverket har fine detaljer og elegante og presise overganger. Takrennene i kobber er innfelt i veggflaten – og den spesiallagete gesimssteinen er avgjørende for gesimsavslutningens uttrykk.

På enden av bygningen ligger Stenhuggergården med adkomstrampe og dobbel port i stål.

Fasade mot sør – fremdeles mot den buete Solheimgaten. Den nyere fløyen med atelier, stenhuggeri og stenhuggergård i forgrunnen. Fasade stenhuggeriet – se stenhuggergården.

De omdiskuterte ”fabrikkvindueene” fra 2. byggetrinn.

Midtgården sett mot inngangspartiet, tverrfløyene har altan over de inntrukne søylegangene.

Midtgården – Borggården

Utstillingssalene er gruppert rundt den store, firkantede og åpne midtgården eller borggården som den kalles til daglig. Publikum ankommer anlegget gjennom en av de tre doble, høye eikedørene i inngangsfasaden. Disse leder gjennom hvert sitt vindfang og via nye doble eikedører med glassfelt til vestibylen. På vestibylens motsatte langvegg finner vi tre nye doble eikedører med glass, plassert i akse med de førstnevnte, som gir adkomst til midtgården.

Arkitekt Lorentz Ree beskriver midtgården slik i Byggekunst 1925: ”Planen er strengt symmetrisk om tverraksen med saler og arbeidsatelier på rad omkring en åpen gårds plass. Gårds plassen er på tre sider omgitt av loggiaer hvis gulv er belagt med saget Hjellevbekk-marmor, gårds plassen er belagt med Ringeriksheller. Granittbassenget i midten danner friskluftinntaket for hele bygningen.”

Store eksisterende trær ble integrert i anlegget. Foto Vigelandmuseet. Fontenehodet er formet med fire drager.

Monumentalt utformete dører til vestibyle.

Opprinnelige pendellamper – skadete supplert i 2011

Skulpturer på faste sokler preger arkitekturuttrykket

Gulv i Hjellevikk-marmor

Loggia på baksiden av midtbygningen – med adkomstdører fra vestibyle og kassettert himling i jernbetong.

Stenhuggergården. Foto: Vigelandmuseet

Stenhuggergården

Den buformete stenhuggergården ble etablert på fasade mot syd, i tilknytning til "Stenhuggeriet". Her lå tidsriktige og moderne stenhugger-atelier med "fabrikkvinduer" på sørfasaden. Atelierene har overlys samt dørfelt i stål med glassvinduer i øvre del – som kunne åpnes, slik at skulpturene lett kunne fraktes ut og inn. Den åpne stenhuggergården skjermes mot omgivelsene med en halvhøy teglmur formet som en havlsirkel. En tofløyet grønnmalt stålport gir adkomst fra Solheimgaten. I det lille gårdsrommet var det også opprinnelig integrert et eldre tre.

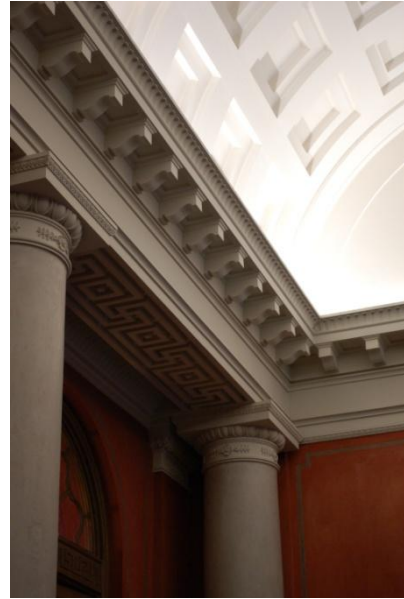

Adkomstport med innfelt gangdør.

Stenhuggeriet ligger i den laveste og nærmeste delen av bygningen.

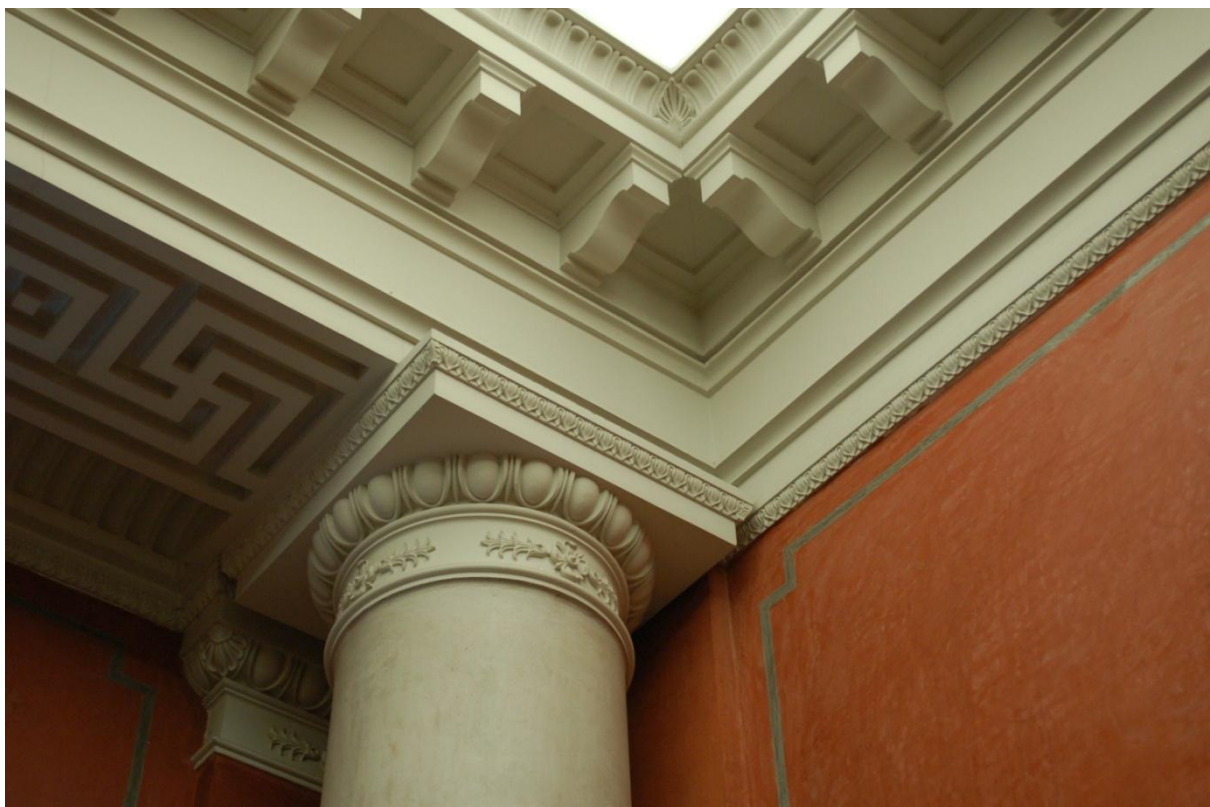
Vigelandmuseets interiør

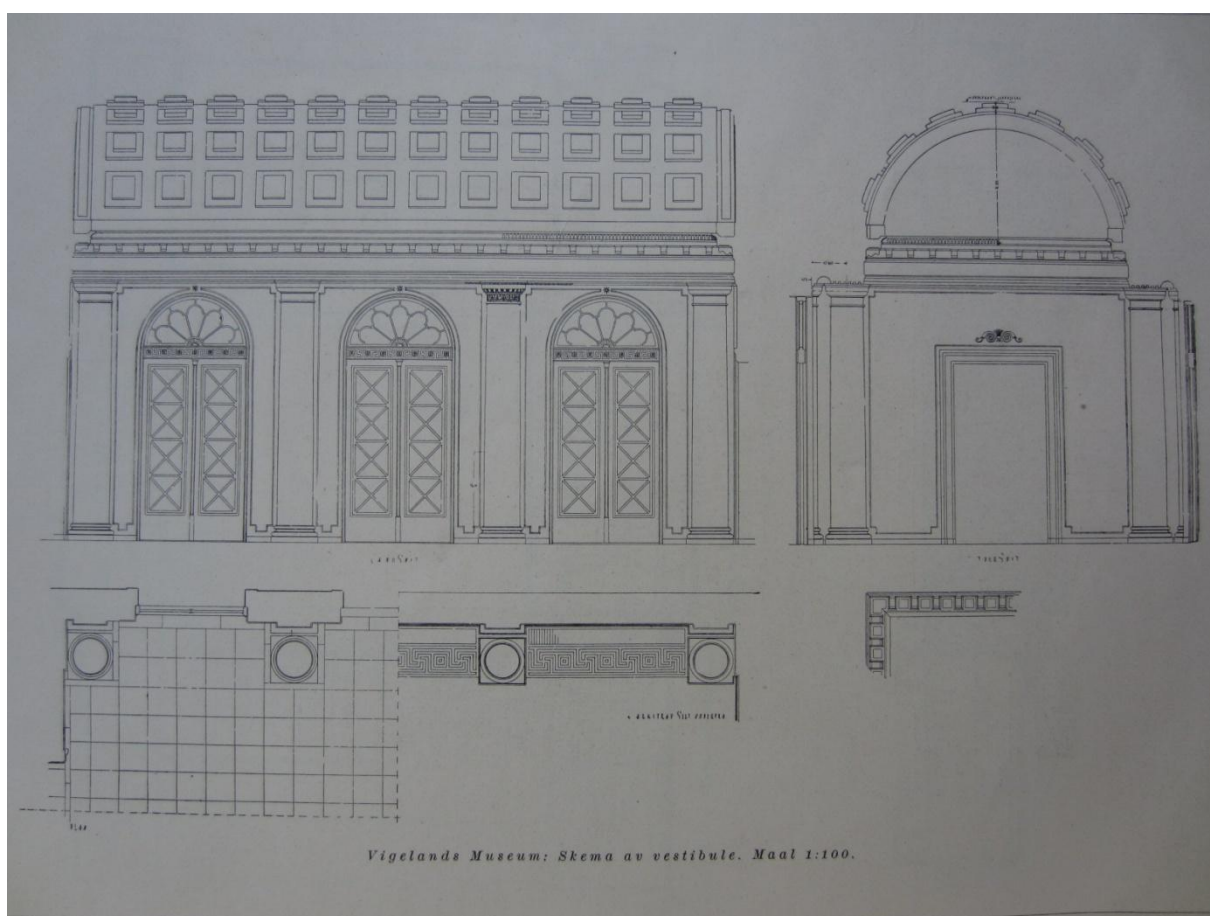
1. etasje – vestibyle

Vestibylen er anleggets mest forseggjorte og påkostede rom og gir monumentalitet, verdighet og generøsitet til ankomsten. Salene skulle underordne seg billedhuggerkunsten og var adskillig enklere og mer sparsomt utstyrt. Nyklassisismen preger det storslåtte rommet med sin parvise søylerekke på hver side av rommet og rikt detaljerte klassiserende himling med entablatur og romersk kassettak. Nyklassisismen preger også de tre x tre høye doble inngangsdørene i eik, med fint utformete overlysfelt og vridere. De ni dørene gir rommet en særegen letthet.

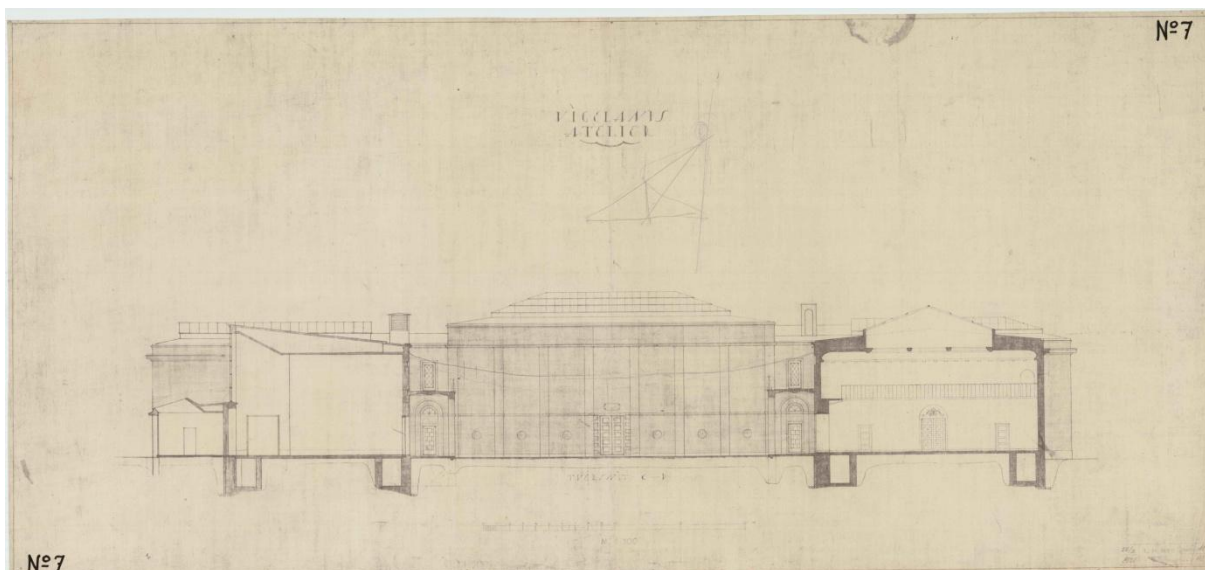

Vestibulen er rikt detaljert – her overgang vegg, pilaster, søyle, entablatur og himling.

Arkitektens skjemategning for vestibulen.

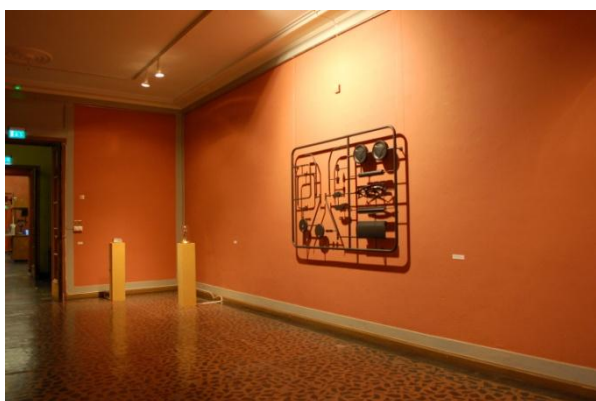

Snitt sør – nord viser den nyere sørfløyens atelierkonstruksjon uten overlys, men med høye fabrikkvinduer i fasaden. Det lave stenhuggeriet sees helt mot syd. Sidefløy mot nord huser Monolit-salen med galleri.

Utstillingssaler 1. etasje

Utstillingssaler og rom er gruppert rundt den store, kvadratiske og åpne midtgården, plassert symmetrisk om tverraksen. Publikum ankommer anlegget gjennom vestibylen og kan velge å gå til venstre eller høyre gjennom anlegget. Fløyen mot nord ble ferdigstilt først.

Inn mot vestibylen finner vi på nordsiden først et forrom, deretter to mindre saler, som alle får sitt dagslys fra høye vinduer i fasaden. De to salene er benevnt hhv *Smaa modeller til bronsefigurer* og *Smaa modeller til granittfigurer* på Lorentz Rees opprinnelige plantegninger. (Byggekunst 1925) Deretter kommer man inn i anleggets største sal, utstyrt med overlys og løpende galleri/ smal balkong på tre vegger. Salen benyttes i dag til utstilling av Monolit-skulpturene. Salen var opprinnelig benevnt *Granit-grupper*. Fra Monolit-salen beveger man seg videre inn i bakfløyen og den første utstillingssalen der som er det opprinnelige *Atelieret*. Videre passerer man inn i den grønne Fontene-salen i bakfløyens midtre del, som er bakfløyens motstykke til frontbygningens midtparti.

Frontfløyens to utstillingssaler i ende mot nord, fremstår med lik fargesetting og røde terrazzo/ mosaikkflis lignende gulv med innlagt sort belgisk platekalkstein. Gipshimlinger med profilert overgang mot vegg og tre høye vinduer i hvert rom. Under vinduene er det store radiatorer med forseggjorte radiatordeksler i tre.

Monolitsalen med den oppdelte Monolit-skulpturen, de omgivende skulpturene på sokler – og modell av anlegget. Monolitskulpturene med sokler er løst inventar som inngår i fredningen.

Monolitsalen har galleri langs tre vegger, overlyskonstruksjon og tak i jernbetong. Grønnlig mosaikgulv med innlagt belgisk platekalkstein.

Ateliersalen sett mot Monolit-salen – balkongen ble etablert slik at Vigeland kunne se skulpturene ovenfra.

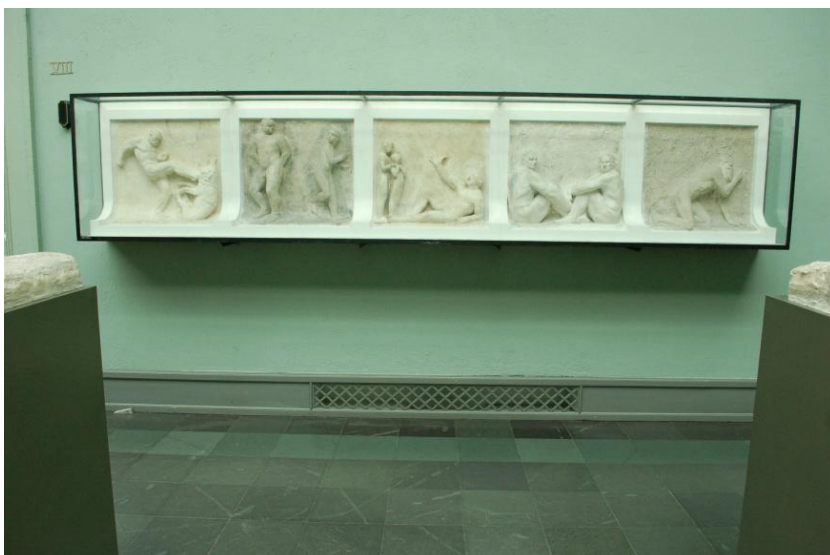

Fontenesalen er uendret siden bygningen ble ferdigstilt i 1923 og har sin opprinnelige innredning: Fonteneskulpturen, de omgivende menneske-i-tre skulpturene. Relieffene som pryder den ytre bassengkanten er vist i glassmontre på veggene.

Fontenesalen

Fontenesalen er uendret siden bygningen ble ferdigstilt i 1923, med unntak av veggene som senere er oppmalt og det utvendige glasstaket som er oppgradert. Fonteneanlegget er sentralt i Gustav Vigelands produksjon og tidlige posisjonsdannelse – og som del av Vigelandsanlegget. Byantikvaren anser derfor på denne bakgrunnen fontene-salen som en spesielt viktig utstillingssal. Salen er påskrevet *Fontæne* på Lorentz Rees opprinnelige tegning, som også viser innredning og plassering som i dag, med fonteneskulpturen i midten og de omgivende ”menneske-i-tre” skulpturene, som i parken står på det omgivende bassengets kant, plassert i et rektangel rundt denne. Fonteneskulpturen er videre for stor til å fjernes fra rommet uten å skade bygningen. Disse forholdene underbygger valget om å frede dette interiøret spesielt og inkludere rommets løse inventar – som i parken utgjør en samlet helhet.

Rommet er for øvrig gitt en fargesetting som understreker materialbruken i fonteneanlegget: Gulvet er utført i grønnlig slipt skifer, med lysere stein lagt som en geometrisk omramming rundt fonteneskulpturen og langs yttervegg. De doble tette fyllingsdørene mellom rommet og ateliersalen er kledd med irret kobber. Veggene har også en grønnfarge som kan gi assosiasjoner til irret kobber. Ventilasjonsrister er innfelt i den høye fotlisten i gråmalt tre. En stor dobbelt glassdør fører fra rommet og direkte ut i midtgården. Himlingen er utført i feltinndelt kassettert jernbetong og med et sjenerøst overlys. Interiøret i denne salen synliggjør et bevisst material- og fargevalg – som gir et godt eksempel på viktige verdier som interiørfredningen er ment å ivareta.

Vegghengte montre med relieffer som i parken dekorer bassenganleggets utside. Det opprinnelige ventilasjonsanlegget er bevisst og fint integrert i bygningen. Her er ventilasjonsristen innpasset i fotlisten. Vigeland arbeidet lenge med mennesker og vaser som motiv langs bassengkanten, men da han endret konsept til menneske-i-trær virket det forløsende på utformingen – og bidro til et sterkt og originalt uttrykk.

Salen har en tofløyet glassdør som gir direkte adkomst til midtgården – og spesialdesignete benker med tilpasset fargesetting.

Etter Fontene-salen kommer vi inn i en rød ateliersal med overlys – og et høyt ”fabrikkvindu” på kortenden mot sør. Deretter snur vi 90 grader og beveger oss inn i sørfløyen med de nyere ateliersalene med pulttak og uten overlys, men med høye ateliervinduer plassert høyt oppe på sørveggen. Salene ligger *en filade*; først en lys lindegrønn sal, så en blå – med dobbeldør som gir adkomst til stenhuggergården og stenhuggeriet. Deretter kommer en ny lindegrønn sal, der et lagerrom ligger i bakkant av rommet og byster er utstilt inn mot bevegelsesaksen.

Stenhuggeriet og Stenhuggergården omtales separat.

Rød ateliersal med overlys. Legg merke til Vigelands balkong – som muliggjorde at skulpturene kunne studeres ovenfra.

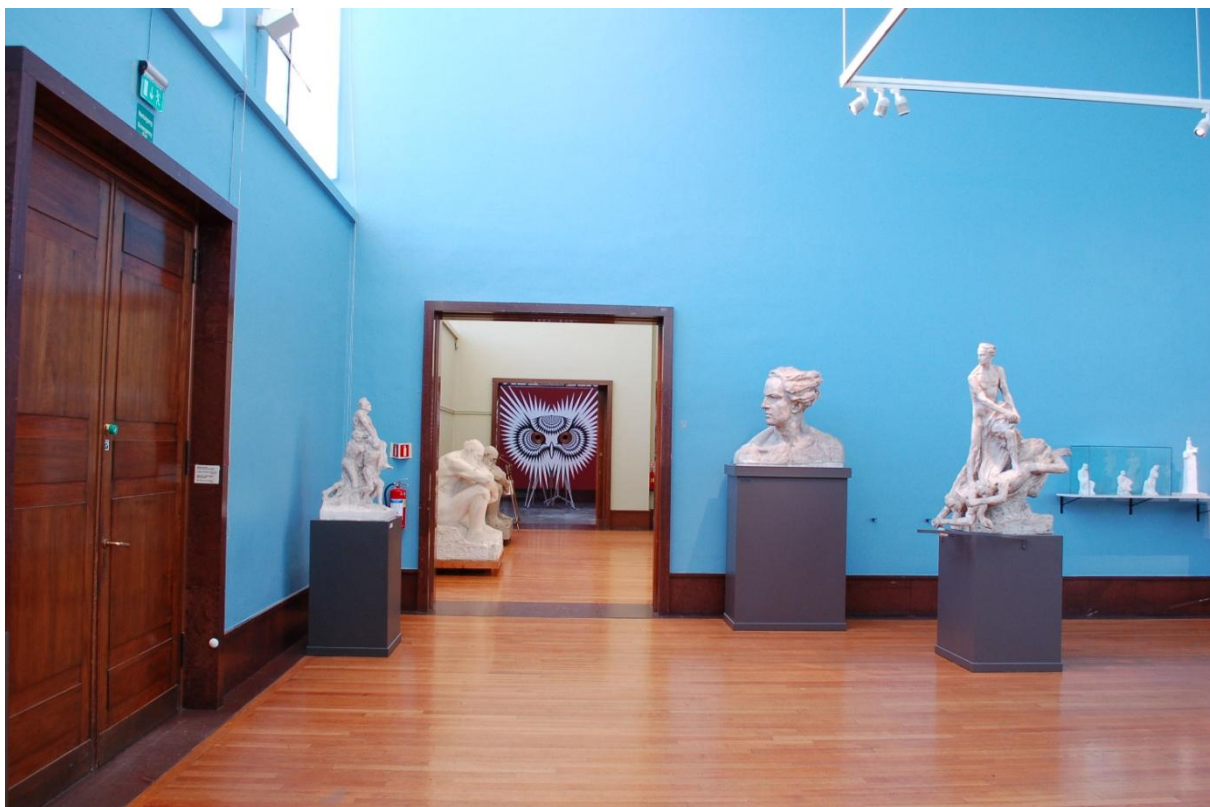
Lys lindegrønn sal.

Døren leder til stenhuggeriet.

Sørfløyens ateliersaler, med høytsittende vinduer på veggene, ligger *en filade*. Sett fra vest mot øst.

Blå sal med hovedadkomst stenhuggeri og stenhuggergård.

Blå sal sett mot bystesalen.

Bystesalen ligger i sørfløyen. Bak lettveggen ligger lageret.

Salen får lys fra de høye fabrikkvinduene mot sør. Fotlist og dørramming er monumental og påkostet i stein.

Etter bystesalen kommer vi inn i salene i frontfløyen, som får dagslys fra høye vinduer i inngangsfasaden. Den ytterste salen mot sør får også dagslys fra det høye ”fabrikkvinduet” mot sør, som går over to etasjer. Denne salen er påført teksten *mindre modeller til bronzegrupper* på Lorentz Rees plantegning. Salene og vestibylen i frontfløyen ligger som nevnt *en filade*. Neste sal er også rød, og teksten *smaa lergrupper* er påført den opprinnelige tegningen. Deretter kommer vi til et lindegrønt forrom med adkomst til trapp til 2. etasje og vestibyle.

Utstillingssal i frontfløyens søndre del – uten overlys men med vinduer i fasade mot øst. Legg merke til utsparingen i dekke mot etasjen over, slik at vinduet får løpe fritt over to etasjer.

Utstillingssalene i frontfløyen har vinduer i fasaden og ligger *en filade*. Fabrikkvinduets nedre del avslutter aksen.

Gulv i slipt rødlig stein som gjentas i sokkellist og dørørramming.

Forrommene benyttes også til utstillinger.

Fra forrommet er det adkomst til trapp til utstillingssalene i andre etasje, Vigelands leilighet m.v. Gipsrelieffet ”Dommedag” i den inntrukne nisjen inngår er fredet med sin plassering.

Stenhuggeriet

Stenhuggeriet ligger i sydfløyen og er oppført med et mer funksjonalistisk preg. Stenhuggeriet er utstyrt med glassoverlys og ståldører med glassfelt, slik at skulpturene lett kunne fraktes ut og inn av stenhuggergården. Stenhuggeriet var opprinnelig et langt åpent rom.

Stenhuggeriet benyttes i dag bl.a. som verksted for publikumsaktiviteter, kontorer, kjøkken og pauserom.

Stenhuggeriet i aktiv bruk – en rekke billedhuggere arbeider samtidig på ulike skulpturgrupper.

Skissesalene med spesiallagete montre sett mot utsikten gjennom fabrikkvinduet mot sør.

Utstillingssaler 2. etasje

I andre etasje ligger to røde skissesaler med overlys i den søndre delen av frontfløyen. Her finner vi arbeidsmodeller i gips i lite format i spesiallagete montre med innredning i kraftfulle farger. Montrene har et kraftfullt uttrykk som bidrar til romopplevelsen. Uten montrene ville salene endre karakter.

I forkant av vinduet mot sør er det en buformet utsparing i dekket – og åpent ned til utstillingssalen under.

De to tilsvarende utstillingssalene med overlys i frontfløyens ende mot nord, utgjør et stort rom og benyttes i dag som foredragssal.

Vigeland's dagligstue mot øst – langstuen, på originaltegningen kalt *arbeidsrum*. De 37 livsfrise-bildene på veggene, taklampene i smijern, duken, lysestaken, gulvteppene m.m. er designet av Gustav Vigeland.

Vigeland's leilighet

Gustav Vigeland's leilighet i den kombinerte atelier- og museumsbygningen bærer preg av en allsidig kunstner. Tidligere hadde han bodd til leie. Nå fikk han sin egen leilighet der han skulle bo livet ut – og som skulle bli museum etter hans død. Det gav Vigeland inspirasjon til å dekorere sitt nye hjem.

Vigeland hadde tidligere, i 1890-årene, skisset på lysestaker, dekorerte fat og urner, mugger og blomsterpotter og tegnet utkast til billedtepper. Dette var en tid preget av Arts & Crafts bevegelsen – ”vakre bruks-gjenstander til alle”. Det meste fra denne tiden kom imidlertid aldri lenger enn til skisser på løse ark og i skisseblokker – bare én lysestake ble satt i produksjon. Vigeland gjorde en stor innsats for å dekorere sitt nye hjem. Han tegnet bilder til veggene og tegnet ellers det meste av det som trengtes til hjemmet, som vegg-lamper, ulike taklamper og lysestaker i smijern. Nødvendige tekstiler som gulvtepper og puter ble vevet etter hans mønstre – og bordløpere, kaffeduker og forklær ble brodert etter hans tegninger. Han tegnet hundrevis av ulike mønstre for vev og korssting – de fineste ble utført av hans hustru Ingerid, som er omtalt som en mester til å veve og brodere.

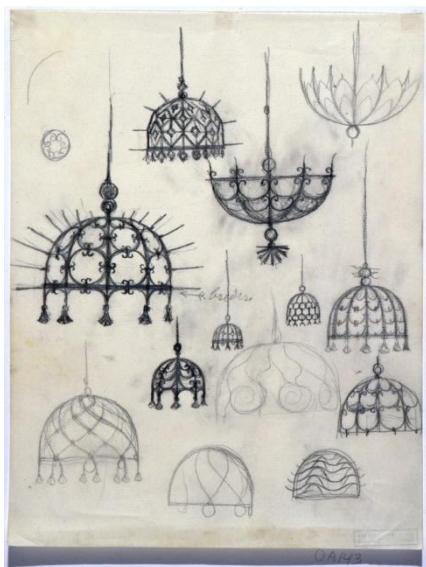
Hjemmet preges ellers av en blanding av naturlig materialbruk og sterke farger. Langstuen på 4 x 11 meter har f.eks. veggpanel i syret furu, lakkerte tregulv og hvit gipshimling. De 37 bildene viser nakne mennesker fra fødsel til alderdom på blå bunn. Vigeland ønsket å male bildene i tempera på lerret i dobbelt målestokk og med hele veggfeltene dekket av den blå fargen – men dette ble aldri realisert. I så fall ville hele rommet fremstått adskillig mer fargesterkt. Hjørnestuen fremstår med malte overflater. I rommet står en mørk irrgønn kakkellovn og rommets trebrystning og fyllingsdører er malt i en lignende farge. Øvre del av veggene er malt i en avbleket rødfarge. Gulvteppets bunnfarge er holdt i en klar blåfarge – som tas opp av sofaen og lenestolenes stofftrekk – og en rødfarge som spiller sammen med

veggenes øvre del. Igjen ser vi hvordan ingenting er overlatt til tilfeldighetene og hvordan alt henger sammen.

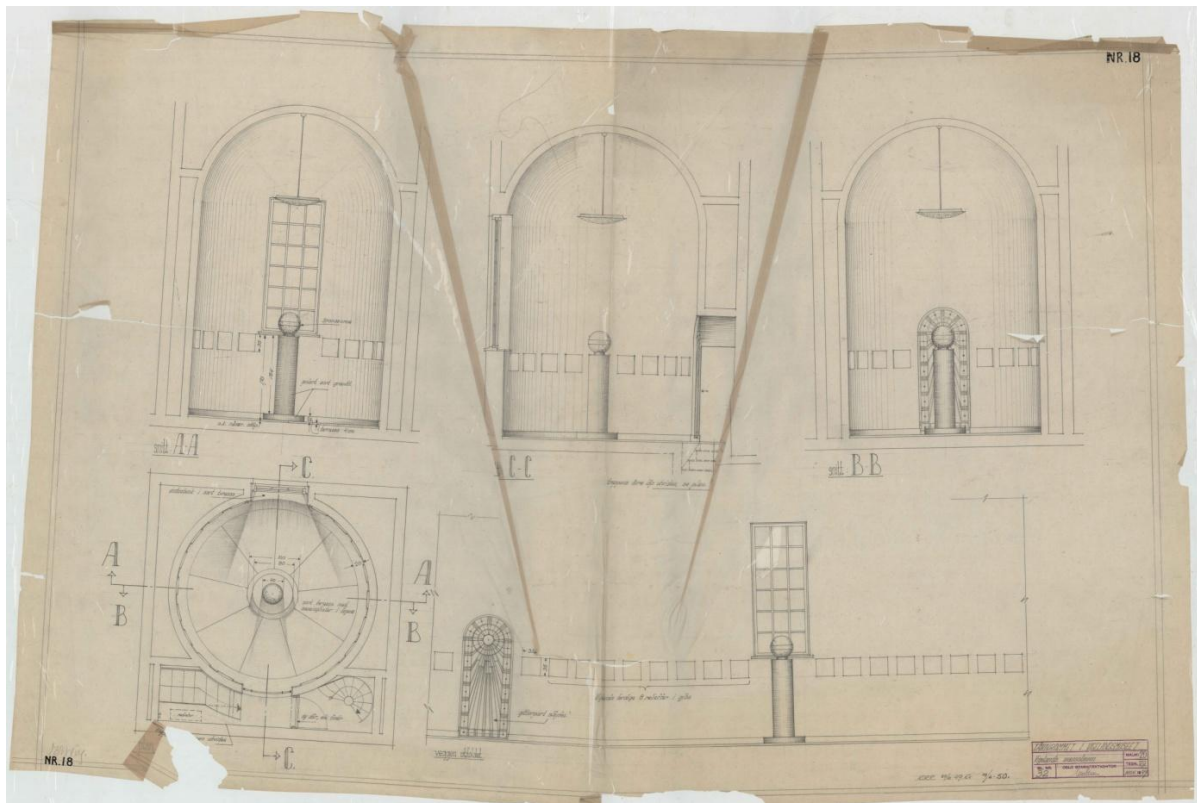
Dette særegne kunstnerhjemmet, med Vigelands spesialdesignete gjenstander og andre personlige ting, møbler og bøker er unikt og har en svært høy personallhistorisk, kunst- og kulturhistorisk og historisk verdi. Byantikvaren ser dette som så vesentlig at interiørene fredes i sin helhet med alt løst inventar.

Hjørnestuen med sine sterke glade farger – som gir assosiasjoner til fargesetting av salene nede i første etasje. Radiatorgitteret er gitt en fin geometrisk utforming – og brystningens farge står til den irrgrønne kakkelovnen.

Vigelands utkast til hengelamper i smijern – og ferdigproduserte lysestaker og klokkekaske etter hans tegninger.

Urnerom, skjemattegning. (Oslo Byarkitektkontor 1949) Den foreslåtte forseggjorte gitterporten ble droppet.

Urnerommet

Vigeland ønsket å ha sitt gravkammer i tårnfoten, sentral plassert over inngangspartiet. Urnerommet har sirkelformet grunnplan og kuppelformet himling. Gustav Vigelands aske oppbevares i en globeformet kobberurne plassert på en sokkel midt i rommet.

På veggene henger 18 vegghengte plater, hvorav 8 fremstår som ferdigstilte relieffer. Gulvet er utført i støpt sort terazzo, inndelt med messinglister i sirkel- og vifteform som følger rommet og sokkelen. I takets midtpunkt henger en spesiallaget sort pendellampe, antagelig kobber.

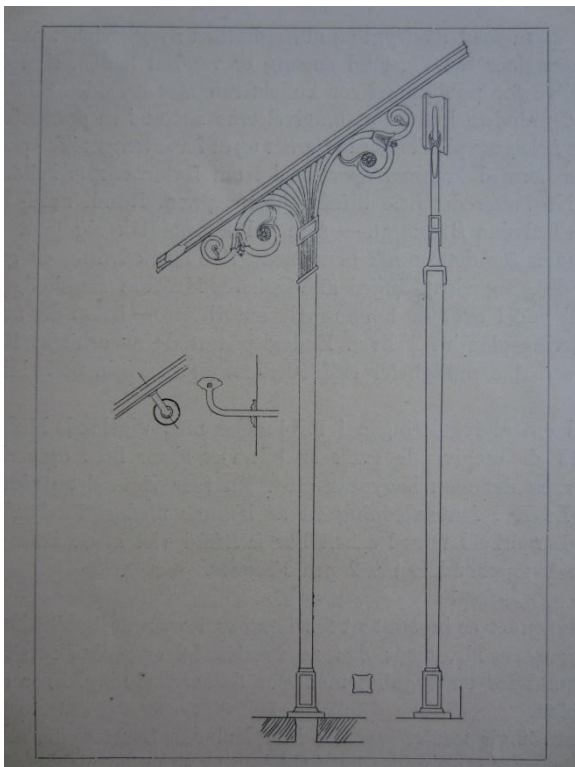
Midt i rommet sees Vigelands globeformete urne plassert på en søylefot i sort granitt. Veggene prydes av 18 vegghengte relieffer.

Gang i 2. etasje med adkomst til utvendig terrasse over sidefløyens loggia har kuppelformet himling med nyklassisistisk dekor av den flate delen av himlingen, samt vakkert utformet radiatorgitter og teglgulv.

Birom

Vigelandsmuseets birom, som trapper og ganger, er også fint utformet med kvalitet og omsorg lagt i detaljering og materialvalg.

Eksempel på rekkverk i hovedtrapp til Vigelands leilighet, utstillinger i 2. etasje og galleriet.

Kilder

Litteratur

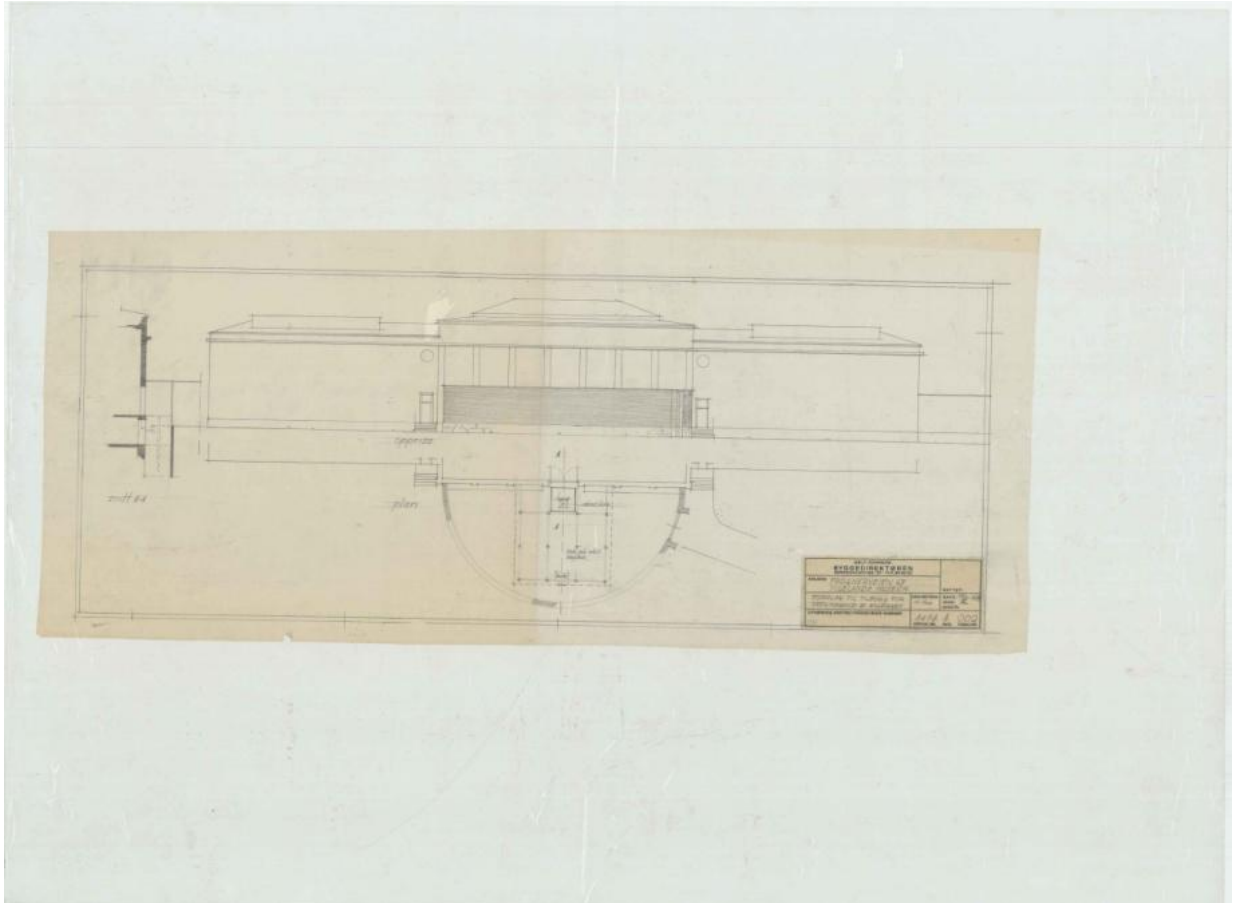
Vigeland's museum, Byggekunst 1925/ 6, Ole Øvergaard og Lorentz Ree, s 81-92 (+ 111-112)
Kino-Palæet, Byggekunst 1924/ , Ree & Buch, s 138-144
Norsk Kunstnerleksikon, bind 3, Universitetsforlaget 1986, s 280-281
Jubileum, Andr. H. Bjercke, Byggekunst 1935/ 5, s 83-88
Klassisk, Byggekunst 1988/ 3, Ulf Grønvold, s 148
Fra nasjonalromantikk til funksjonalisme. Norsk Arkitektur 1914-1940., Norges Kunsthistorie, bind 6, Oslo 1983, Christian Nordberg-Schulz, s 7
Vigelandmuseet på Frogner, Monumentalarkitektur i Oslo, Kari Hoel, 2008, Vigmostad & Bjørke AS, s 179-225
I ledige stunder. Gustav Viegland og kunsthåndverket, Nils Messel m.fl., katalog til utstillingen med samme navn, utgitt av Vigelandmuseet 1998.
Lorentz Harboe Ree og hans mesterverk, Sylvia Evensen, Arkitekturårboken 2000, s 90-99
Norges Arkitekturhistorie, Arne Gunnarsjaa, Abstrakt forlag, 2006, s 375-376

Fotodokumentasjon – historiske foto

70 gamle sort hvitt foto: Vigelandsmuseets fotoarkiv, se fredningsdokumentasjonen

Tegningsmateriale

Byarkivet har en rekke tegninger – se egen tegningsliste
Vigelandmuseet har en rekke tegninger i sitt arkiv.

Forslag til tilbygg/ utvidelse mot Solheimgaten (1971)

Tegningsmateriale i Oslo Byarkiv

Tegningsmateriale i Oslo Byarkiv gjennomgått i 05 og 06.01.2012. Materialet er fordelt i mapper. I tillegg kommer byggesaksmapper for senere endringer – se liste nederst.

Mappe: Vigelands Atelier/ Vigelands Museum – A

Opprinnelige tegninger 1921-22 og 1928

Planer kjeller, 1., 2. og 3. etasje, sistnevnte med takplan. Snitt hele anlegget (3) og fasader, samt situasjonskart og utomhusplan. Senere endret gateforløp og opprinnelig forslag til plassering av fonteneanlegg mot Nobels gate.

Mappe: Vigelands Atelier/ Vigelands Museum

Konstruksjonstegninger v/ Christiania Byarkitektkontor – Det Bygningstekniske kontor.

Et omfattende tegningsmateriale, nevner et utvalg:

Skjemategninger/ snitt av alle gulv og alle takstoler (overlys m.m.) i målestokk 1:25. (1922)

Snitt og planer av tårn/ tårnfot i målestokk 1:100, 1:50 og 1:25. (1922)

Snitt og planer av Fontene i Gaarden, i målestokk 1:20 og 1:50. (1923)

Mappe: Vigelands Atelier/ Vigelands Museum – diverse uordnet

Tegninger av ventilasjons-, varme- og sanitæranlegg, v/ Christiania Byarkitektkontor.

I tillegg et omfattende tegningsmateriale, nevner her et utvalg:
Varme og sanitærplan loft inkl Vigelands leilighet, 1:100 (1922)
Arrangement av kjeler og batteri (1923)
Arrangement av vifte og batteri for vestibyle 1: 25 (1923)
Smijernsgaller
Fundament for luftvasker 1: 10 (1923)
Oppleggsskjema varme + sanitær 1: 50 (1928)
Detaljtegninger: spjeld, kanaler, kjeler, smijernsgaller
Grundledningsplan 1:100 (1928)
Arrangement av slanger, 1:10 og 1:100 (1928)
Spjeld for returkanaler 1:1 (1928)
Spjeld i kanaler 1:5
Batteriarrangement 1:20 (1929)

Mappe: Vigelands Atelier/ Vigelands Museum – Detaljer

Oslo Byarkitektkontor. Diverse detaljtegninger, nevner et utvalg:
Provisorisk port, skjemategning (nordfasade) (1926)
Salgskiosk i Vestibule (1948)
Unerom skjemategning rominnredning mv. (1949)
Lysarmatur Unerom skjemategning (1949)
Montre (diverse) (1950)
Bord for fontene (1950)
Hyller (diverse) (1950)
Sokler teglstein i arkade (1950)

Mappe: Vigelands Atelier/ Vigelands Museum – Oppdrag 144

Rampe ved hovedinngang, Tegnet av Oslo Kommune Vedlikeholdsetaten, 1984

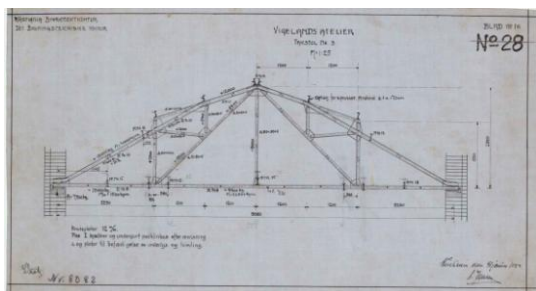
Mappe: Vigelands Atelier/ Vigelands Museum – A

Kopier og transparenter av originaltegninger, til dels bleke og skjøre. Forslag til nybygg for vedlikehold mot vest/ Solheimgata (1971).

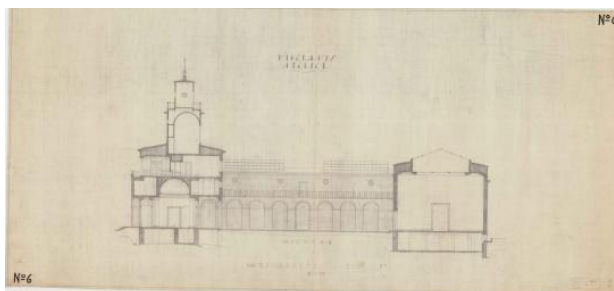
I Byarkivet finnes forøvrig byggesaksmapper på følgende saker:

- Barnehage mot Nobels gate, tegnet av arkitektene Bagstevold – Benum – Vardund, for Oslo Kommune Byggedirektøren, byggetillatelse i 1979.
- Vigelandsmuseet, Foredragssal i 2 etasje: Ny branndør + akustiske plater på vegg, Oslo Byarkitektkontor, byggemeldt 1974.
- Permanent parkantehus, Oslo Byarkitektkontor, 16.04.1962.

(Mapper vedrørende utskifting kjele, forandring oljefyr, utebod barnehage m.v. mindre arbeider er ikke medtatt.)

Alle takstolene er tegnet ut i detalj – her no. 3.

Snitt øst – vest.

Tegningsliste – vedlegg fredningsdokumentasjon

Utvalgte tegninger fra Byarkivet inngår i Byantikvarens dokumentasjon og finnes digitalt på CD-rom i vårt arkiv, samt på F:\ArkivFoto\Brukeres kataloger\cr\Vigelandmuseet. Tegningene er dessuten printet ut både i a4 og a3, og inngår i den trykte fredningsdokumentasjonen – se perm hos Byantikvaren.

Situasjonsplan – opprinnelig (udatert)	1: 500
Situasjonsplan skisse (25.02.1921)	1: 500
Situasjonsplan med fonteneanlegg + labyrint (1921)	1: 200
Plan kjeller	1: 100
Plan 1 etg.	1: 100
Plan 2 etg.	1: 100
Plan 3 etg. (Vigeland's leilighet)	1: 100
Snitt øst – vest	1: 100
Snitt syd – nord	1: 100
Fasade øst – hovedinngang (1921)	1: 100
Fasade nord – mot Halvdan Svartes gate	1: 100
Fasade vest – mot Solheimgata (1921)	1: 100
Fasade sør – med Stenhuggeriets atealierfasade i glass (1928)	1: 100
Kjellerplan med varmeanlegg	1: 100
Ventilasjonsprinsipp sørfløy – plan, snitt og detalj 1 etg.	1: 50/ 1: 2
Varmebatterier, luftvasker og ventilator – skjemategning	1: 25
Takstol nr. 3	1: 25
Urnerom – skjemategning (1949)	1: 20
Takarmatur i Urnerom – skjema	1: 10
Situasjonskart – med forslag til bueformet tilbygg for vedlikehold (1971)	1: 500
Fasade vest – med forslag til bueformet tilbygg for vedlikehold (1971)	1: 100